ЗВЯЗДА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

6 снежня 1991 г.
ПЯТНІЦА
№ 234 [21762]
Цана 20 кап.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

ПАЕДЗЕМ НА БЕЛАРУСКІМ ЛЕГКАВІКУ?

МАГІЛЕЎ. (А. Санчук). Старшыня гарсавета, народны дэпутат СССР С. Габрусеў на сустрэчы з журналістамі і выбаршчыкамі заявіў, што першы беларускі легкавы аўтамабіль, зроблены ў Магілёве, ужо ў сакавіку маркуецца прадэманстраваць на галоўнай гарадской плошчы. Гэта будзе не нейкае там прывычнае нам аўто з бензінавым рухавіком, а самы сапраўдны электрамабіль. Вынікі паездкі ў Італію дэлегацыі горада і перагаворы з тамашнімі прадпрымальнікамі далі падставы С. Габрусеву зрабіць такое абнадзейлівае паведамленне. Візіт быў арганізаваны пры дапамозе Італа-беларускай гандлёвай палаты.

Магіляўчане не першы ўжо раз хапаюцца за ідэю вытворчасці «легкавушкі» ў сваім горадзе. Калісьці такую ініцыятыву праяўляў і былы першы сакратар абкома КПБ і старшыня абласнога Савета В. Ляонаў. Меркавалася наладзіць зборку легкавых аўтамабіляў на базе вытворчых плошчаў завода «Магілёўсельмаш», але ідэя не знайшла падтрымкі ў саюзнага міністэрства аўтамабілебудавання. Паводле іх разлікаў, патрэбны былі агромністыя капіталаўкладанні, будаўніцтва новых вытворчых магутнасцей.

І вось новая спроба. Будзем спадзявацца, што цяперашняя ідэя не стане пустым праджэктам. Тым больш, што яе аўтары на вялікія маштабы пакуль не замахваюцца. Зборку 600 электрамабіляў у год прадугледжана наладзіць на базе невялікага доследна-эксперыментальнага завода, які належыць сістэме аграпрамтэхнікі. Па сутнасці, гэтае прадпрыемства ўяўляе сабой нядрэнна аснашчаныя майстэрні.

Магіляўчане дамовіліся з італьянскімі дзелавымі коламі аб супрацоўніцтве і ў іншых галінах эканомікі. С. Габрусеў зазначыў, што ўжо сёлета ў горадзе на Дняпры адкрываецца італьянскі магазін, у якім гандаль будзе весціся на рублі. З'явіўся шэраг праектаў стварэння магутнасцей па перапрацоўцы сельгаспрадукцыі, вытворчасці фармакалагічных прэпаратаў, цыгарэт і г. д.

Старшыня гарсавета падкрэсліў, што прадстаўнікі Італа-беларускай гандлёвай палаты і італьянскія бізнесмены ўжо цяпер лічаць умовы для ўкладу сваіх інвестыцый у мясцовую эканоміку даволі спрыяльнымі.

ПРАЛЕТАРЫЯМ ЁСЦЬ ШТО ГУБЛЯЦЬ, АЛЕ НЕ ХОЧАЦЦА

На Мінскім вытворчым аб'яднанні імя Леніна распаўсюджана лістоўка свабоднага прафсаюза «Рабочая салідарнасць».

«Атакай супраць уласнай вытворчасці» названы ў ёй загад генеральнага дырэктара прадпрыемства В. Мумая, які адмяняе выплату прэмій тым рабочым, чыя зарплата перавышае тарыфную стаўку больш чым у 2,5 раза.

«Рабочыя цэха № 6,— цытуем лістоўку,— патрабавалі ўжо адмены загада, дзеянне якога абяцае штомесячнае змяншэнне іх заработку на 115 рублёў. Атрымалі адмоўны адказ, яны рыхтуюць забастоўку... Заклікаем падтрымаць рабочых цэха № 6, якія выступілі ў абарону нашых агульных інтарэсаў».

Дасталося дырэктару аб'яднання і з іншай нагоды — дазваляе, маўляў, сабе раз'язджаць на «Мерседэсе», у той час як пераважная большасць рабочых жыве «на мяжы галечы».

БелаПАН.

ПЕРАЖЫЦЬ ІНФЛЯЦЫЮ

МАЛАРЫТА. (Ю. Фёдарава). Відаць, у выгадную справу ва ўмовах інфляцыі дапамог уклацці грошы сваім вяскоўцам калгас «40 гадоў БССР», прапанаваўшы ім набыць цялушак. Многія прывялі ў свой хлеў другую і нават трэцюю рагулю. У сярэднім карова з будучым прыплодам абышлася пакупніку ў 3 тысячы рублёў. Ну, а той, хто не мае такой сумы, бярэ жывёлу бясплатна і заключае дагавор з гаспадаркай на працягу трох гадоў здаваць па 3 тысячы кілаграмаў малака.

ПРЫСМАКІ З-ЗА МЯЖЫ

СВЕТЛАГОРСК. Па 27 бляшанак ялавічнай тушонкі бясплатна атрымалі кожны, хто працуе і вучыцца ў Светлагорскім індустрыяльным тэхнікуме.

Што і казаць, падтрымка ў наш нялёгкі час вельмі адчувальная. А аказана яна па лініі Чырвонага Крыжа Германіі, які ў якасці эканамічнай дапамогі выдзеліў для сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў Гомельскай вобласці мясныя кансервы. Вось і Светлагорскаму тэхнікуму дасталося амаль 10 тон гэтага прадукту.

ВА ЎРАДЗЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Распараджэннем урада рэспублікі Міністэрству сувязі і інфарматыкі даручана прыняць меры па рэалізацыі пагаднення паміж Саўмінам Беларусі і Федэрацыяй прафсаюзаў у частцы павышэння ў 1992 годзе работнікам галіны сярэдняй заработнай платы ў два разы, іншых сацыяльна важных для іх пытанняў. У большай ступені гэта датычыцца паштальёнаў, апаратараў, сартавальнікаў, тэлеграфістаў і тэлефаністаў, электраманцёраў і кабельшчыкаў-спайшчыкаў.

* * *

У сувязі з абвяшчэннем палітычнай і эканамічнай самастойнасці Рэспублікі Беларусь і ў мэтах больш эфектыўнага ажыццяўлення ўрадам рэспублікі эканамічных і культурных сувязей з іншымі суверэннымі дзяржавамі Савет Міністраў рэспублікі пастанавіў пераўтварыць пастаяннае прадстаўніцтва Саўміна Беларусі пры Саўміне СССР у пастаяннае прадстаўніцтва Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь у горадзе Маскве.

У Палажэнні аб пастаянным прадстаўніцтве, якое даручана падрыхтаваць у бліжэйшы час, вялікае месца будзе адведзена рабоце па развіцці сувязей з акрэдытаванымі ў Маскве міжнароднымі арганізацыямі, дыпламатычнымі, гандлёвымі і культурнымі прадстаўніцтвамі замежных дзяржаў, а таксама садзейнічанню арганізацыям рэспублікі ў пашырэнні супрацоўніцтва з замежнымі краінамі.

Аляксей ЗАЙКОЎСКІ.

ПАСТАНОВА
Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб дапаўненні пастановы Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб парадку дня нечарговай восьмай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванаццатага склікання»

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Дапоўніць пастанову Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад 15 лістапада 1991 года «Аб парадку дня нечарговай восьмай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванаццатага склікання» пунктам 7 наступнага зместу:

«7. Аб праекце Дагавора аб Саюзе Суверэнных Дзяржаў».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

2 снежня 1991 г.
г. Мінск.

ДА ВЕДАМА НАРОДНЫХ ДЭПУТАТАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Сёмая сесія Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь прадоўжыць сваю работу 10 снежня 1991 года ў 10 гадзін раніцы ў зале пасяджэнняў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у Доме ўрада.

У ЗША ўсё ж ведаюць пра Беларусь

Напярэдадні

Дзяржаўны сакратар ЗША Джэймс Бейкер у час свайго блізкага візіту ў былы СССР мае намер наведаць не толькі Маскву і Кіеў, як меркавалася раней, але і Мінск.

Інфармацыя гэта наколькі нечаканая, настолькі ж і лагічная. Пасля рэферэндуму на Украіне і неаднаразовых заяў Л. Краўчука аб тым, што яго рэспубліка не падпіша новы Саюзны дагавор, Захад усё больш скіроўвае свае позіркі не на прывідны цэнтр, а на сталіцы суверэнных рэспублік. І хоць Беларусь ніколі не пярэчыла волі М. Гарбачова і заўсёды падтрымлівала ідэю новага Саюза, сітуацыя разгортваецца так, што заўтра Саюзны дагавор падпісваць проста не будзе каму. Б. Ельцын нядаўна заявіў, што паставіць свой подпіс пад дагаворам толькі пасля таго, як гэта зробіць прэзідэнт Украіны.

З кім у такім разе застанецца Беларусь? І ці варта пахвалы нязменная пазіцыя нашых вядучых палітыкаў, якія не толькі не бачаць будучыні Беларусі без Саюза, але і не прадпрымаюць рашучых крокаў на выпадак, калі рэспубліка насуперак волі сваіх лідэраў вымушана будзе стаць сапраўды незалежнай дзяржавай, а не часткай канфедэрацыі?

БССР не мела і не праводзіла ўласнай знешняй палітыкі. Рэспубліка Беларусь у многім па інерцыі ідзе ў фарватэры палітыкі цэнтра, нібы не заўважаючы, што гэты цэнтр тыдзень за тыднем страчвае апошнія ўладныя паўнамоцтвы. У выніку Беларусь засталася адзінай з еўрапейскіх рэспублік былога СССР, якая шукае выратавання ў палітычным саюзе з Расіяй і сярэднеазіяцкімі рэспублікамі. У той час, як усе нашы блізкія суседзі, родныя нам этнічна, з якімі мы стагоддзямі жылі ў адной дзяржаве, якіх з намі аб'ядноўвае шмат агульнага ў эканоміцы, культуры, рэлігіі, — шукаюць шлях у Еўропу, — мы з надзеяй глядзім на Усход.

М. Гарбачоў у сваім нядаўнім выступленні па тэлебачанні папярэдзіў, што развал СССР будзе мець катастрафічныя вынікі для рэспублік былога Саюза.

Л. Краўчук, палемізуючы з Прэзідэнтам былога Саюза, выказаў думку, што замест палітычнага саюза рэспублікі могуць заключыць двухбаковыя пагадненні: гэта нікому не перашкодзіць ні супрацоўнічаць, ні гандляваць, ні сябраваць.

Пакуль афіцыяльны Мінск з уласцівай яму нетаропкасцю ўслухоўваецца ў палітычныя заклінанні, што чуюцца з Крамля, — Украіну пачынаюць прызнаваць у свеце як суверэнную незалежную дзяржаву.

Калі намер Дж. Бейкера наведаць Беларусь ажыццявіцца, — гэта будзе, бадай, першы афіцыяльны візіт у Мінск заходняга палітычнага дзеяча такога высокага рангу. (Першая ў гісторыі сустрэча дзяржсакратара ЗША з міністрам замежных спраў Беларусі П. Краўчанкам адбылася нядаўна ў Злучаных Штатах). Галоўнай прычынай і падставай візіту наўрад ці з'яўляюцца заслугі Беларусі ў справе абароны дэмакратыі і імкненні да дзяржаўнай незалежнасці. Хутчэй за ўсё гэта візіт ветлівасці ў славянскую краіну, якую дагэтуль абміналі заходнія дыпламаты, накіроўваючыся да яе суседзяў. А яшчэ, — небеспадстаўны разлік на тое, што рана ці позна свету давядзецца мець справу з 10-мільённай Беларуссю як з незалежнай краінай у цэнтры Еўропы.

Валянцін ЖДАНКО,
аглядальнік «Звязды».

Зварот медыцынскіх работнікаў Рэспублікі Беларусь

Суайчыннікі!

Наша з Вамі жыццё знаходзіцца пад пагрозай, мы аказаліся безабароннымі ў выпадку любой хваробы, траўмы, няшчаснага выпадку. Заўчасна могуць загінуць дзесяткі тысяч людзей, асабліва маці і дзяцей, якія яшчэ доўга маглі б жыць і прыносіць карысць грамадству.

Эканамічнае становішча, якое пагаршаецца, развал былога СССР прывялі да парушэння паставак медыкаментаў з усіх рэспублік, практычна спынілася закупка іх за мяжой. У сувязі з гэтым у аптэках няма самых простых і тым больш жыццёва важных медыкаментаў, у стацыянарах засталіся запасы на 1—2 месяцы.

Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь прынята ў чэрвені пастанова, якая прадпісвала прадпрыемствам накіроўваць на закупку медыкаментаў і інструментарыю не менш як 10 працэнтаў ад паступіўшых валютных сродкаў. Да сённяшняга дня сродкі не адлічваюцца. Акрамя таго, Рэспубліка Беларусь абавязана ў рамках эканамічнага пагаднення паміж суверэннымі рэспублікамі выплаціць частку агульнай запазычанасці за папярэднія пастаўкі медыкаментаў па імпарту ў памеры 15,2 млн. інв. руб.

База фармакалагічных прадпрыемстваў у рэспубліцы вельмі слабая і ў бліжэйшы час немагчыма забяспечыць выпуск лекавых сродкаў у дастатковым асартыменце. Неабходна будаваць, на гэта пойдзе некалькі гадоў. Выйсце на бліжэйшыя гады толькі ў закупках, як у рамках Саюза Суверэнных Дзяржаў, так і за мяжой.

Суграмадзяне!

Мы звяртаемся да Вас, да кіраўнікоў прадпрыемстваў, арганізацый, устаноў усіх форм уласнасці, прыватных асоб, замежных грамадзян за дапамогай. У імя выратавання жыцця кожнага з нас неабходны значныя сродкі для тэрміновай закупкі медыкаментаў і мединструментаў.

Мы звяртаемся да Вашай міласэрнасці, верым у Вашу добрую волю і выказваем надзею на Вашу дапамогу.

Няхай наш заклік знойдзе водгук у сэрцы кожнага. Абмяркуйце яго ў калектывах, у сям'і, з самім сабой, знайдзіце магчымасць аказаць дапамогу, пералічыўшы пасільную суму на разліковы рахунак № 141072 у гардырэкцыі Мінскбізнесбанка, валютны рахунак № 2650700033/002 у Белзнешэканомбанку г. Мінска.

Мы заклікаем кіраўнікоў прадпрыемстваў і арганізацый, прадпрымальнікаў укласці сродкі і дзелавы вопыт у стварэнне ў рэспубліцы фармацэўтычнай прамысловасці.

Падзяка соцень тысяч выратаваных хворых, Вашых сваякоў і блізкіх будзе Вам узнагародай.

А. Тамашоў, намеснік міністра; **І. Антонаў,** дырэктар Навукова-даследчага інстытута неўралогіі, нейрахірургіі і фізіятэрапіі, акадэмік АН Рэспублікі Беларусь, член-карэспандэнт АМН СССР, прафесар; **Л. Гайдукевіч,** намеснік загадчыцы аптэкі № 97 г. Мінска; **П. Ашурка,** галоўны ўрач Рэспубліканскага шпіталя інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны; **Л. Шыла,** урач-стаматолаг; **М. Івашкевіч,** загадчык упраўлення аховы здароўя Мінскага аблвыканкома, народны дэпутат Рэспублікі Беларусь; **А. Шакуцін,** загадчык аддзялення экстраннай хірургіі 10-й клінічнай бальніцы г. Мінска; **М. Кісялёў,** намеснік галоўнага ўрача 1-й клінічнай бальніцы г. Мінска; **А. Кубарка,** рэктар Мінскага дзяржаўнага медыцынскага інстытута, прафесар; **М. Панкрацік,** галоўная медыцынская сястра 10-й клінічнай бальніцы г. Мінска; **Л. Сакалоўская,** начальнік аддзела лячэбна-прафілактычнай дапамогі ўпраўлення аховы здароўя Мінскага гарвыканкома; **В. Мацюхін,** дырэктар Навукова-даследчага інстытута радыяцыйнай медыцыны, акадэмік АМН СССР, прафесар; **А. Руцкі,** дырэктар Беларускага дзяржаўнага інстытута ўдасканалення ўрачоў, член-карэспандэнт АН БССР, прафесар; **А. Шот,** загадчык кафедры хірургіі Мінскага мединстытута, прафесар.

НОВЫЯ ГАСПАДАРЫ СТАРОГА ДОМА

У іншай якасці пачаў служыць грамадству былы грамадска-палітычны цэнтр у Гродна. Камфартабельны трохпавярховы будынак са шкла і бетону, які практычна пуставаў у апошні час, цяпер абжываюць студэнты і выкладчыкі размешчанага па суседству універсітэта. Пакуль сюды перасяліўся факультэт беларускай філалогіі і культуры. Але ў хуткім часе яго суседам стане яшчэ адзін — педагогікі і методыкі пачатковага навучання. Гэтым нечаканым наваселлем значна аблегчана зацяжная праблема арганізацыі заняткаў ВНУ, што літаральна задыхалася з-за недахвату аўдыторый. Праўда, да вырашэння пытання аб лёсе партыйнай маёмасці новае памяшканне лічыцца ўзятым у кароткатэрміновую арэнду.

Раней новым гаспадарам перайшоў будынак былога абкома КПБ. Частку старога памяшкання заняў гісторыка-археалагічны музей, частку — абласная бібліятэка. Яшчэ раней незапланаваныя наваселлі справілі дзіцячая паліклініка і філіял дзіцячай музычнай школы. Першая перабралася ў будынак былой спецпаліклінікі, другі — у ціхі каменны асабняк, дзе некалькі дзесяцігоддзяў жылі першыя сакратары абкома КПБ.

Каму ў горадзе дастануцца іншыя партыйныя памяшканні — будынкі гаркома і двух райкомаў — будзе вядома пазней. А пакуль яны пустуюць, выклікаючы ў гараджан, мякка кажучы, здзіўленне.

Канстанцін БАЛАТЭВІЧ,
кар. БЕЛТА.

ДА 100-ГОДДЗЯ МАКСІМА БАГДАНОВІЧА

«...ШЧАСЛІЎ ТОЙ, КАМУ ДАВЯЛОСЯ БЫЦЬ ВАСІЛЬКОМ»

Калі мы звяртаемся да творчасці вялікага паэта ці проста згадваем яго імя, мы не заўсёды задумваемся, якія ж асновы нацыянальнага быцця выяўляе ён у сваім слове, які духоўны патэнцыял народа ўвасабляе ўласнай асобай.

Ужо не адно пакаленне беларусаў заклінае: Максім, Максім... І ставарае свой воблік паэта, адпаведны настроям, павевам часу, духоўным патрэбам. Але кожны раз, спасцігаючы паэта, мы адчуваем, што ён апярэджвае нас у нашым духоўным развіцці, пакідае нас на дарогах пошукаў, ужо пракладзеных ім самім, і лёгкай юначай хадой ідзе да новых духоўных далягляду.

Сёння мы толькі набліжаемся да таго стану, таго ўзроўню самаўсведамлення нацыі і чалавечай асобы, якія сцвердзіў Максім Багдановіч уласным лёсам і мастацкім вопытам.

Яшчэ на пачатку XX стагоддзя, у найсвяцейшы час нацыянальнага Адраджэння беларусаў, ён высакародна і самаахвярна прайшоў той шлях ад чужыны да нацыянальнай існасці, які ва ўмовах сучасных асіміляцыйных працэсаў вымушаны зноў і зноў праходзіць сыны і дочкі Беларусі. Але як чалавек гарманічны і адкрыты духоўнаму вопыту сусветнай культуры, ён узыходзіў да сваёй Бацькаўшчыны, адначасова ўзвышаючы яе нацыянальнае быццё да зорных вышыняў чалавецтва. Успомнім, як у 1915 годзе, у час ваеннай разрухі, голаду і пагібелі мільёнаў, словам трагічнай і светлай сваёй Беларусі Багдановіч усклікаў:

Нашто ж на зямлі
Сваркі і звадкі, боль і горыч,
Калі ўсе мы разам ляцім
Да зор?

З пазіцый сучаснага закамплексаванага чалавека, адарванага ад родных каранёў і не далучанага да здабыткаў сусветнай культуры і цывілізацыі, фатальна невырашальнай здаецца праблема, пастаўленая Багдановічам у артыкуле «Забыты шлях»: «Было б горш, чым нядбальствам, нічога не ўзяць з таго, што сотні народаў праз тысячы год сабралі ў скарбніцу светавой культуры. Але занасіць толькі чужое, не развіваючы свайго, — гэта яшчэ горш: гэта знача глуміць народную душу».

Толькі жабрачай беднасцю духу можна вытлумачыць упартае нежаданне многіх дзеячаў тутэйшасці паяднаць беларускую нацыянальную школу і культуру з сусветнай культурай і адукацыяй. Бо іншага шляху з нацыянальнага небыцця, чым гэты «забыты шлях» развіцця народнага духу, няма.

Скрозь цемру гістарычнага беспамяцтва прабіваюцца да нас велічныя, поўныя ўласнай годнасці і гордасці за родную зямлю постаці асветнікаў, чые вобразы ўвасобіў Багдановіч у сваім паэтычным слове, — летапісец, перапісчык, Скарына. Паэтычным цыклам «Старая Беларусь», сваімі навуковымі і публіцыстычнымі артыкуламі Багдановіч выхоўваў у суайчыннікаў пачуццё прыналежнасці да нацыі з вялікай гісторыяй і кніжнай культурай. Кніга выводзіла нас у свет, адкрывала іншым народам нашыя духоўныя скарбы, ратавала ад адзіноты ў чалавецтве. Гэтак з народам. І гэтае ж пачуццё валодала самім паэтам, для якога кніга была найвялікшым сэнсам яго зямнога быцця:

У краіне светлай, дзе я ўміраю,
У белым доме ля сіняй бухты,
Я не самотны, я кнігу маю...

Меўся на ўвазе паэтычны «Вянок». І была яшчэ адна кніга, над якой Багдановіч працаваў у самыя апошнія свае дні: беларускі буквар.

Той недапісаны буквар, нашчадкі якога дзесяцігоддзямі выганяліся са школы толькі за тое, што неслі беларускаму дзіцяці роднае слова.

Між тым, Максім Багдановіч перасцерагаў: «...устараняючы беларускую мову са школы, мы вядзём да растраты вынікаў аграмаднай, шматвяковай духоўнай работы цэлага народа...»

Боль і горыч цэлага народа, над святынямі якога глуміліся свае і чужынцы, выказаў Багдановіч у многіх вершах з уласцівым яму грамадзянскім тэмпераментам. Яны шырока цытаваліся і завучваліся, акрамя хіба што аднаго, найбольш «крамольнага», прысвечанага занядбанаму сімвалу дзяржаўнай незалежнасці Беларусі, — Пагоні.

У народаў, для якіх ніколі не паўставала трагічнага пытання: быць або не быць? — оды на дзяржаўныя сімвалы маглі ствараცца дзеля прыдворных уцех. Трагедыйная ж патэтыка Багдановіча была абумоўлена высакароднымі мэтамі нацыянальнага Адраджэння, абуджэння нацыянальнай самасвядомасці. У гербе Пагоня нібы ажывала эпоха Вялікага княства Літоўскага — эпоха старабеларускай дзяржаўнасці, да якой і сёння звяртаемся мы, шукаючы грунт незалежнасці і будучыні.

У вершы Багдановіча старажытны коннік нібы зрываецца з герба — столькі ў ім дынамікі, жыццёвай сілы:

У белай пене праносяцца коні, —
Рвуцца, мкнуцца і цяжка хрыпяць...
Старадаўняй Літоўскай Пагоні
Не разбіць, не спыніць, не стрымаць.
У бязмежную даль вы ляціце,
А за вамі, прад вамі — гады.
Вы за кім у пагоню спяшыце?
Дзе шляхі вашы йдуць і куды?

Багдановіч, ацэньваючы духоўную сітуацыю пачатку XX стагоддзя, дае ўласную мастацкую версію Пагоні, абрушваючы ўзнятыя мячы воінаў-патрыётаў не на чужынцаў, што нападалі на Бацькаўшчыну аднекуль звонку, а на ўласных адшчапенцаў, што чуюцца на роднай зямлі як заваёўнікі.

Мо яны, Беларусь, панясліся
За тваімі дзяцьмі ўздагон,
Што забылі цябе, адракліся,
Прадалі і аддалі ў палон?
Бійце ў сэрцы іх — бійце мячамі,
Не давайце чужынцамі быць!
Хай пачуюць, як сэрца начамі
Аб радзімай старонцы баліць...

Максім Багдановіч спасцігаў нацыянальную рэчаіснасць як шматгранную з'яву з глыбіннымі сацыяльна-гістарычнымі і духоўнымі працэсамі. Мастацкі вопыт самога народа падказваў яму формы ўвасаблення старажытнага светасузірання беларусаў, натурфіласофскага складу мыслення як адметнай рысы духоўнага вобліку народа. Успомнім вельмі своеасаблівы фантастычны каларыт такіх вершаў, як «Чуеш гул? — Гэта сумны, маркотны лясун...», «Возера», «Вадзянік», «Змяіны цар». Гэта была паэтычная спроба зазірнуць у тысячагадовую даўніну, у першапачатак развіцця нацыянальнай свядомасці.

Непаўторны духоўны свет адкрыў для сябе паэт і ў народнай песні, у фальклорнай эпіцы. Ён мог, як і яго сучаснік Максім Гарэцкі, сказаць: «А народ мой — народ-паэт, народ-лірнік... дзеля душы ён шукаў і шукаў без канца і стварыў цікавейшую гісторыю, багатую не заваяваннямі другіх народаў, а заваяваннямі духа, заваяваннямі ў вывучэнні самога сябе».

Шукаючы паэтычныя сродкі, арганічна блізкія нацыянальнаму ладу мастацкага мыслення, Багдановіч спасцігае гармонію народнай песні, і яго зорка Венера, якая лучыць закаханыя сэрцы, узыходзіць над роднай зямлёю, каб назаўсёды асвятліць яе святлом любові і харaства.

Суладнасць чалавечай душы і красы навакольнага свету стае запарукай самога жыцця. Паэт сцвярджае духоўную цэльнасць чалавека; яго ідэал яднае сферу духоўных памкненняў і свет зямной існасці.

Бачу я, з прыродай зліўшыся душой,
Як дрыжаць ад ветру зоркі нада мной,
Чую ў цішы, як расце трава.

Багдановіч вельмі тонка адчувае, як душа яго народа горнецца да хараства. Слуцкія ткачыхі, змушаныя шчыраваць над заморскім узорам, у прыліве пачуцця выконваюць геніяльную імправізацыю, — і на залататканым пасе, як сіняя зорка палёў, расцвітае родны васілёк («Слуцкія ткачыхі»). Гэтую кветку — красу зямлі — шкадуе выпалаць з жытняга поля гаспадар, які ведае, «чаго варты хлеб» («Апокрыф»).

Сёння, калі ў свядомасці многіх людзей зрушаны духоўныя арыенціры і адбываецца змена каштоўнасцяў, варта нагадаць прарочыя словы мудрай Багдановічавай прытчы: «Я ж гавару вам: добра быць коласам; але шчасліў той, каму давялося быць васільком. Бо нашто каласы, калі няма васількоў?»

Гэтымі словамі з «Апокрыфа» Хрыстос прамаўляе па-беларуску.

Так Багдановіч вітае свой блаславёны народ — блаславаўляе красою.

Люба ТАРАСЮК.

ФАКТ

У ДАІ аднаго з маскоўскіх раёнаў прапанавалі новы від барацьбы з п'янствам за рулём. Калі прапанова пройдзе, тут будуць запраўляць бензінам машыны па гарэлачных талонах. Хочаш піць — кідай катацца!

***

Прэзідэнт ЗША Джордж Буш падпісаў законапраект, які прадугледжвае прадастаўленне рэжыму найбольшага спрыяння ў гандлі ЗША з Венгрыяй, Чэха-Славакіяй, Літвой, Латвіяй і Эстоніяй. У дакумент уключана і палажэнне, якое здымае абмежаванні на імпарт у ЗША залатых манет з СССР.

***

Якуцкія маці будуць мець цяпер аплачаны водпуск па цяжарнасці і родах 140 дзён, а ў выпадку нараджэння двойні — 180 дзён. Акрамя таго, на кожнае дзіця бясплатна выдаецца камплект бялізны. Пастанову прыняў Вярхоўны Савет Якуціі, а фінансаваць будзе Савет Міністраў і савет прафсаюзаў рэспублікі.

***

Знешэканомбанк аднавіў продаж валюты грамадзянам.

Як паведаміў намеснік старшыні праўлення банка Валерый Люльчаў, вызначаны новыя курсы куплі і продажу СКВ. Цяпер, пасля адмены турыстычнага курсу, банк будзе купляць валюту па 90 рублёў за долар, а прадаваць па 99 рублёў, што, між іншым, дзешавей за біржавы курс, які роўны 110 рублям.

***

Праграма «600 секунд» зноў выйдзе ў эфір. Адсутнасць яе выклікала пратэст грамадскасці, і савет галоўных рэдактараў праграм прызнаў памылковым рашэнне аб закрыцці праграмы, якое прыняў тыдзень назад генеральны дырэктар Пецярбургскай тэлерадыёкампаніі Віктар Югін.

***

Міністэрства фінансаў СССР напамінае, што аплата аблігацый дзяржаўных пазык развіцця народнай гаспадаркі СССР выпуску 1947—1956 гадоў працягваецца да 15 снежня 1991 года.

***

Яшчэ адна новая хвароба зарэгістравана ў Ніжнявартаўску. Гэта нязвыклае захворванне скуры назвалі псеўдакаростай. Распаўсюджвальнікамі хваробы, на думку ўрачоў, з'яўляюцца бадзячыя сабакі і каты, а крыніцай — пацукі.

***

Праезд у грамадскім транспарце сталіцы Латвіі каштуе цяпер 60 капеек, а штраф з «зайцоў» гарадскія ўлады вырашылі павялічыць да 50 рублёў. Не трэба браць білет толькі двум катэгорыям грамадзян: беспрацоўным і старым за 70 гадоў. Месячны праязны білет каштуе 33 рублі.

***

У радзільным доме горада Кіраўска адкрываюцца палаты з вялікім камфортам. Жадаючыя адчуць яго на сабе павінны будуць заплаціць тысячу рублёў. Частка гэтай аплаты пойдзе персаналу.

***

Як стала вядома інфармацыйнаму агенцтву «БелаПАН», у хуткім часе пасля падаўлення путча некалькі супрацоўнікаў Мінскага аблвыканкома (з кіруючай вярхушкі) набылі праз абласное таварыства паляўнічых і рыбаловаў наразную зброю. Мяркуецца, карабіны.

Аляксандр Антонавіч Кілбас, старшыня таварыства, праўда, запэўніў карэспандэнта, што зроблена гэта было ў адпаведнасці з законам, па дазволу гарадскога або абласнога ўпраўлення ўнутраных спраў.

І, магчыма, факт супадзення часу куплі з паслялутчаўскімі днямі выпадковы.

Мы і не думаем спрачацца. Але, надумай хто-небудзь з ненадзеленых уладай купіць зброю — колькі месяцаў пайшло б на гэта?

Дарэчы, па рашэнню Мінскага абласнога Савета пры ім дзейнічае камісія па прывілеях. Можа, яна не пакіне без увагі і апісаны ў гэтай заметцы факт?

(Па матэрыялах ТАСС і друку).

ФАКТ ФАКТ

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

ЁСЦЬ ВА ЎРАДА САВЕТНІКІ

Распараджэннем Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь народны дэпутат М. СКАРЫНІН назначаны галоўным саветнікам Старшыні Саўміна Беларусі.

Наш няштатны карэспандэнт Аляксей ЗАЙКОЎСКІ папрасіў Мікалая Паўлавіча адказаць на шэраг пытанняў.

— У сувязі з чым узнікла неабходнасць стварэння службы саветнікаў?

— Перш за ўсё я хацеў бы адзначыць тое, што ў цяперашняй складанай абстаноўцы, якая так хутка мяняецца, вельмі важным з'яўляецца прыняцце ўрадам канкрэтных рашэнняў. I пажадана, каб гэтыя рашэнні базіраваліся на навуковай аснове. Чаго граху таіць, многія ж пытанні, падрыхтаваныя апаратам, маюць адценне ведамаснасці. I я лічу, што тут якраз і патрэбна нейкая дадатковая, калі хочаце, незалежная экспертыза, навуковая прапрацоўка ўсіх матэрыялаў. Служба саветнікаў павінна наладзіць падрыхтоўчы працэс: сабраць спецыялістаў, вучоных, эканамістаў, стварыць часовы творчы калектыў і ўсім разам «па паліцах раскласці» тую або іншую праблему, г. зн. падрыхтаваць матэрыял для прыняцця рашэнняў. Усё астатняе — справа ўрада, прымаць або адпраўляць на дапрацоўку. Хачу заўважыць, што ў іншых рэспубліках, напрыклад, Расіі, Казахстане, апрача службы саветнікаў ёсць эканамічныя і кансультатыўныя саветы.

У калідорах улады

— Запрашэнне на работу было ўспрынята вамі адразу, без роздуму?

— Не. Я пастараўся ўсё ўзважыць. Мне многія задавалі пытанне: навошта табе гэта, ведаем жа, што вельмі спадабалася табе работа ў Камісіі Вярхоўнага Савета па пытаннях працы, цэн, занятасці і сацыяльнай абароненасці насельніцтва. Я працаваў намеснікам у Аляксандра Віктаравіча Саснова, цудоўнага і прыстойнага чалавека.

— І што вы ім адказалі?

— Па-першае, на частку пытання я ўжо даў адказ. А па-другое, я хацеў параўнаць работу ў парламенце і работу ва ўрадзе.

— Ну і як?

— Магу адно сказаць — каб усе тыя, хто крытыкуе ўрад, прыйшлі і папрацавалі ў яго апараце месяц-другі, то яны былі б зусім іншай думкі аб яго дзейнасці.

Наш урад працуе ва ўмовах крызісу, ва ўмовах пераходу да рынкавай эканомікі, дзе разбураюцца старыя структуры, стэрэатыпы мыслення і гаспадарання. Нарэшце, з'яўляюцца новыя функцыі кіравання, кардынавання, якія змялі на сваім шляху функцыі камандавання. Напэўна, ва ўсякага ўрада ў такой сітуацыі будуць цяжкасці, недахопы, таму што мы вырашаем зусім новыя задачы, прычым ва ўмовах эканамічнага крызісу і неразберыхі.

Прэм'ер-міністр запрашаў многіх народных дэпутатаў працаваць ва ўрадзе, уключаючы дэпутатаў ад апазіцыі — калі ласка, прыходзьце, працуйце, паказвайце, як і што трэба рабіць. Няхай любы дэпутат прыходзіць і прымае ўдзел у падрыхтоўцы матэрыялаў. Давайце дзейнічаць усе разам на карысць народа, плысці ў адной лодцы. Аднак на гэты заклік мала хто адгукнуўся.

Што датычыцца заявы апазіцыі БНФ, то я расцэньваю яе як неканструктыўную пазіцыю. Ва ўрада ёсць прабелы, але калі браць у цэлым, то наша эканоміка ў параўнанні з іншымі рэспублікамі знаходзіцца ў больш устойлівым становішчы.

— А заява ўрада рэспублікі?

— Яна, на маю думку, прагучала своечасова. Урад выказаў свой пункт гледжання. Я лічу, што адным з недахопаў урада з'яўляецца тое, што ён мала звяртаецца да народа, мала з ім гаворыць. Ёсць жа прэса, тэлебачанне, радыё, сустрэчы з працоўнымі калектывамі, нарэшце. І гэта прынцыпова важна ў цяперашняй сітуацыі. Павінна ж нарэшце быць нейкая яснасць у кожнага чалавека адносна цэн, прыватызацыі, пераходу да рынку. У большасці людзей пакуль што невыразнае аб гэтым уяўленне, а члены ўрада адмоўчваюцца. Ну, а калі і ідзе інфармацыя па тых або іншых пытаннях, то яна выкладаецца сухой і непапулярнай мовай.

Чытач просіць слова

ГРАНІЦА ПАВІННА ПРЫНОСІЦЬ ПРЫБЫТАК...

Як дэпутат і грамадзянін Рэспублікі Беларусь, выказваю сваё абурэнне Брэсцкаму гарвыканкому, які закрыў мяжу на замок. Згодзен, што санітарны стан тэрыторыі дрэнны, але людзі ў гэтым не вінаватыя. У мінулым годзе чарга была на 3 дні, у гэтым — на 6—7 дзён. Скажыце, а хто падумаў пра турыстаў, што за свае грошы пераносяць гэтыя пакуты? Для таго, каб іх тут не збіралася па 20 тысяч чалавек, я бачу выхад у наступным:

1. Для разгрузкі «галоўных варотаў» на Захад арганізаваць КПП на граніцу ў вёсках Пагранічная і Токары Камянецкага раёна. Гэта асабліва зручна зрабіць у вёсцы Пагранічная.

2. Для разгрузкі і паляпшэння работы пагранічнай службы чыгуначнай станцыі Брэст — Цэнтральны патрэбна дамовіцца з польскім бокам аб адкрыцці новага маршрута поезда Брэст — Беласток ці Мінск — Беласток, звязаўшы сталіцу нашай рэспублікі з Беластоцкім ваяводствам у Польшчы, дзе пражывае вялікая колькасць беларусаў, праз чыгуначную станцыю Высока-Літоўск. Маршрут Брэст — Беласток больш падыходзіць, бо тут вузкая каляіна. Чыгуначная дарога праз Цірасполь моцна загружана, а праз Высока-Літоўск былая ваенна-таварная дарога, лічы, зараз пустуе. Спачатку нават мытны кантроль можна праходзіць у Брэсце, а затым арганізаваць на чыгуначнай станцыі Высока-Літоўск у цудоўным прасторным будынку чыгуначнага вакзала. Чыгуначныя станцыі Высока-Літоўск і Чарэмха ў Польшчы знаходзяцца на адлегласці 5—6 км ад граніцы, і асаблівых цяжкасцей тут не будзе.

3. У сувязі з гэтым павялічыць колькасць пагранвойскаў на чыгуначнай станцыі Высока-Літоўск прыкладна ў 3 разы з улікам мытнай службы і КПП у вёсках Пагранічная і Токары. Размясціць пагранвойскі можна ў 2-павярховым будынку былой ваеннай камендатуры, а ў апошні час сярэдняй школы, якая цяпер пустуе.

Мы павінны не закрываць граніцу, а ствараць умовы людзям, і няхай кожны турыст плаціць 3 долары, а на аўтадарозе 10—15 долараў за праезд, але на працягу гадзіны ці хоць бы 3 гадзін ён павінен перасекчы граніцу, і тады санітарная зона будзе чыстай. Граніца павінна прыносіць прыбытак Рэспубліцы Беларусь, гораду Брэсту, Брэсцкаму і Камянецкаму раёнам.

М. БАЦУК,
дэпутат Брэсцкага райсавета народных дэпутатаў.

СПАЧАТКУ СЕМ РАЗОЎ АДМЕРАЕМ...

Увядзенне ў нашай рэспубліцы так званых купонаў як радавы працаўнік ацэньваю даволі супярэчліва. З аднаго боку, пішуць і гавораць, што, маўляў, такая мера дазволіць хоць крыху навесці парадак у гандлі. Але я асабіста ўпэўнены, што з'явяцца (і ў немалой колькасці) ахвотнікі падрабіць купоны. Бо чулі і чыталі ўжо пра фальшывыя талоны. І зноў нямала тавараў пойдзе налева. А купоны стануць проста (як і талоны) паперкай для самазаспакаення пакупнікоў.

З другога боку, давайце цвяроза глядзець на жыццё. Што, у нас у рэспубліцы ўжо вырашана жыллёвая праблема? Напрыклад, я хачу купіць ці пабудаваць дом. Мне патрэбны грошы. А дзе іх узяць? Трэба ў нечым сябе абмяжоўваць, адкладваць. Дык навошта мне тыя купоны, калі я не збіраюся распыляць свае кроўныя па дробязях, а імкнуся пусціць іх у вялікую неабходную справу? Аналагічна і з мэбляй.

Далей... Нямала і такіх, у каго ўсё неабходнае ёсць. Даўшы ім на рукі купоны, мы самі створым дадатковы віток спекуляцыі. Успомнім пра «візіткі». У Гомелі і цяпер сустракаюцца аб'явы аб куплі-продажу "візітак" з укладышамі. Няўжо ў вярхах не разумеюць прапісных ісцін? Таму, пакуль не позна, пытанне аб увядзенні купонаў трэба разгледзець з розных бакоў.

Я так думаю: лепш бы ўстанавілі больш жорсткі кантроль у гандлі, бо нямала ёсць скаргаў ад пакупнікоў у адрас работнікаў магазінаў, якія прадаюць віна-гарэлачныя вырабы, цукар... Куды гэта варта: тыднямі людзі ходзяць і не могуць атаварыць талоны на спіртное. Затое ў спекулянтаў яно ёсць у любы час сутак: вось дзе корань зла!

Так што лепш сем разоў адмераць, адзін — адрэзаць. Каб у чарговы раз азлобіць працоўны народ, пенсіянераў і інвалідаў, розуму шмат не трэба, а вось арганізаваць належны сервіс — нешта не атрымліваецца.

А. БРАНКОЎСКІ,
рабочы ВА «Гомсельмаш».

КАЛІ ПРА НАС УСПОМНЯЦЬ?

Жывём мы ў складаны час. Не трэба тлумачыць, чаму. Дзяржава, многія працоўныя калектывы стараюцца рознымі шляхамі аблегчыць матэрыяльнае становішча людзей: выплачваюць адначасовыя дапамогі ў сувязі з чарнобыльскай катастрофай, забяспечваюць пасылкамі гуманітарнай дапамогі, Чырвонага Крыжа, аздараўляюць малазабяспечаныя сем'і, аплачваюць праезд, павышаюць зарплату...

Падобныя меры ўсім вядомы. Абдзеленымі ўсім гэтым аказаліся тэхнічныя работнікі былых партыйных арганізацый. Доўгі час аклад прыбіральшчыцы і вартаўніка быў 90 рублёў. Незадоўга да красавіцкага павелічэння цэн нам дабавілі па дзесятцы. Такой мізэрнай па цяперашняй сітуацыі зарплаты няма ні ў адным працоўным калектыве.

Увесь час нас цешылі надзеяй зрабіць пераразлік з мая 1991 года. Але такога па вядомых прычынах не адбылося. Зараз галоўны бухгалтар абкома КПБ В. Сувалаў настойвае на звальненні нас па ўласнаму жаданню.

Але ж будынак — Гомельскі грамадска-палітычны цэнтр — функцыяніруе. Тут працуюць арганізацыі, якія арандуюць памяшканне. Гэта асацыяцыя «Зялёны шчыт», інфармацыйны цэнтр па Чарнобылю, малое аграпрадпрыемства, жаночы савет, літаратурна-мастацкае прадпрыемства «Творчасць», абласное аддзяленне Фонду міру, сацыялагічны цэнтр, асацыяцыя творчых ініцыятыў. Займаецца ў нас маладзёжны тэатр, ансамбль «Рытм», праводзяцца канцэрты філармоніі і г. д.

На запытанні, калі нам павысяць зарплату, адказ адзін: прыняць такое рашэнне можа толькі бюро абкома КПБ (якога няма), або што на гэта няма грошай.

У грамадска-палітычным цэнтры павінны працаваць чатыры вартаўнікі, а ў наяўнасці толькі тры, бо яшчэ аднаго не знайшлі з-за малой зарплаты.

Бязвыхаднае становішча з вартаўнікамі-вахцёрамі прывяло да таго, што пасля рэпетыцый тут дзяжурыць кіраўнік ансамбля «Рытм», ён жа рэжысёр, балетмайстар, лаўрэат трох Усесаюзных фестываляў народнай творчасці...

На парозе чарговае павышэнне цэн, а заработную плату нам ні разу не павышалі. Да якога часу ў нас не будзе сапраўднага гаспадара, які б паклапаціўся аб нас?

Ад тэхнічных работнікаў Гомельскага грамадска-палітычнага цэнтра вартаўнік
Р. ЖУКАВА.

ТАНЦАВАЛІ МЫ ТУСТЭП

Помню, калісьці, яшчэ да вайны, як зайграюць музыкі ці то польку, ці кракавяк, ці падэспань, ці кадрылю, — дык дзяўчаты на танцах аж дрыжалі. Асабліва калі гралі тустэп з літаўрамі. Сёння і танец, і музычны інструмент не памятаюць. А тустэп быў самым папулярным танцам у Беларусі. Што ж датычыць літаўраў, то лічылі так: як вяселле без гарэлкі, так і музыка без літаўраў. Цяпер пытаешся ў музыкантаў пра пералічаныя танцы — ніхто іх нават і не ведае.

Дык вось, хочацца, каб па тэлевізару вяліся заняткі па старым беларускім танцы. Каб расказалі, колькі ёсць розных полек, колькі старых мазурак, вальсаў і факстротаў існуе ў Беларусі. Каб паказалі літаўры— і як з імі граюць, і як яны гучаць.

Цяпер як глядзіш перадачы па тэлебачанні, то дзіву даешся, як кепска граюць гарманісты, якія кепскія гармонікі. Няма ўжо тых інструментаў, якія калісьці рабілі ў Мар'інай Горцы браты Мазанікі. Яны тады праславілі сваімі інструментамі не толькі Мар'іну Горку, а і ўсю Беларусь.

А як хочацца, каб у Беларусі аднавілася музыка, аднавіліся танцы. Каб гонар быў у душы за свой родны кут, за сваю радзіму.

А. КУЗЬМА,
былы музыка.

Мінская вобласць.

Мытны камітэт ёсць, мытняў няма

У Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь адбылася рабочая нарада, на якой усебакова быў абмеркаваны ход выканання пастаноў «Аб устанаўленні мытнай граніцы» і «Аб мерах па развіццю гандлёва-эканамічных адносін з Рэспублікай Польшча».

Здавалася б, толькі два тыдні як прыняты гэтыя дакументы, часу мінула няшмат, але ўрад рэспублікі вырашыў заслухаць кіраўнікоў міністэрстваў і ведамстваў, камітэтаў і аблвыканкомаў, што ўжо зроблена. Выкананне гэтых пастаноў, можна сказаць, на асаблівым кантролі. Забягаючы наперад, скажам, што першы намеснік Старшыні Саўміна Беларусі Міхаіл Мясніковіч даў усім зразумець, што пара заканчваць усялякія раскачкі, цяпер патрабаванні будуць строгія.

У сваім выступленні выконваючы абавязкі старшыні Дзяржаўнага мытнага камітэта рэспублікі Пётр Крачко доўга расказваў, як вывучалася граніца з суседнімі дзяржавамі — Літвой і Латвіяй, як праходзіла абследаванне месц, дзе можна было б устанавіць мытныя пасты па часовай схеме. Паказаў план мерапрыемстваў па выкананню пастаноў, крыху паплакаўся, што не хапае на правядзенне ўсёй работы матэрыяльных сродкаў, транспарту, ды і спецыялістаў, якія ведаюць мытную справу.

Вядома, Пятра Васільевіча недзе можна зразумець, цяжкасцей хапае, бо з прыбалтыйскімі рэспублікамі ў нас няма дзяржаўнай граніцы, а ёсць адміністрацыйна - тэрытарыяльная. А сёння, калі ідзе парад суверэнітэтаў, з'явілася яшчэ адна граніца — граніца сям'і, якую нельга абмежаваць толькі, напрыклад, Літвой і Беларуссю. Усё гэта патрабуе дэталёвай прапрацоўкі, але ёсць шэраг пытанняў, якія лёгка вырашаюцца сёння. Аднак, што ж канкрэтна было зроблена? На гэта пытанне П. Крачко так і не змог адказаць.

Словам, практычная работа мытным камітэтам яшчэ не распачата і кіраўніцтва павінна зрабіць сур'ёзныя вывады. Крытыкаваліся таксама Брэсцкі, Гродзенскі і Віцебскі аблвыканкомы, якія дагэтуль чакаюць нейкіх дадатковых рэкамендацый.

— Лягчэй за ўсё ўвесці забаронныя меры для праезду турыстаў у Польшчу, — падкрэсліў М. Мясніковіч,— а вось хутчэй гэтыя меры адмяніць аблвыканкомы чамусьці не спяшаюцца.

Шэраг заўваг па рабоце з сумежнымі дзяржавамі атрымала ў свой адрас Міністэрства замежных спраў, нямала нараканняў выклікала работа кіраўніцтва Беларускай чыгункі.

У рашэнні па абмяркоўваемых пытаннях міністэрствам і ведамствам, аблвыканкомам зроблены канкрэтныя даручэнні. Дзяржаўнаму мытнаму камітэту рэспублікі разам з аблвыканкомамі даручана неадкладна пачынаць разгортванне мытных службаў на граніцы з Літвой і Латвіяй. Дзяржбуд рэспублікі на працягу тыдня павінен устанавіць простыя, лёгка ўзводзімыя збудаванні для работы мытных службаў.

Міністэрствам замежных і ўнутраных спраў рэспублікі даручана забяспечыць з 1 студзеня 1992 года спрошчаны парадак выязных дакументаў для паездак грамадзян Беларусі ў Польшчу.

Брэсцкаму, Гродзенскаму аблвыканкомам, зацікаўленым міністэрствам і ведамствам вырашыць у I квартале наступнага года пытанне аб адкрыцці каля населеных пунктаў Дамачава і Бераставіца пунктаў пропуску для грамадзян Рэспублікі Беларусь і Рэспублікі Польшча.

Прадпрымальніцтва па-маладзечанску

У Маладзечна ствараюцца непрывычныя структуры, за кошт якіх, паводле меркаванняў яго кіраўнікоў, горад павінен выжыць і моцна стаць на ногі цывілізаванага прадпрымальніцтва. Першыя крокі зроблены. Гэта і бізнес-цэнтр, і два зарэгістраваныя камерцыйныя банкі — філіял банка «Беларусь» і ніжнявартаўскага «Альянса», дзесяткі паўпрыватных магазінаў. Паўднёвакарэйская фірма «ТТЛ» плануе адкрыць валютны магазін па продажу тэхнікі. Дзейнічае філіял змешанага прадпрыемства «Белкампексін» — фірма «Пінгвін»...

Гандаль і супрацоўніцтва з замежнымі фірмамі сталі рэальнасцю. У малым савецка-балгарскім прадпрыемстве «Дзіслава» ўмелыя майстрыхі шыюць элегантныя модныя курткі па заказу буйных прадпрыемстваў горада. Гарвыканком, які з'яўляецца сузаснавальнікам усіх гэтых прадпрыемстваў, атрымлівае долю прыбытку ад іх дзейнасці і папаўняе сваю казну.

Гарадскія ўлады разлічваюць таксама на супрацоўніцтва з буйнымі прамысловымі прадпрыемствамі, з дапамогай якіх змогуць уступіць ва ўзаемавыгадныя кантакты з калгасамі і саўгасамі, іншымі вытворцамі сельскагаспадарчай прадукцыі ў раёне. Мэта — насыціць спажывецкі рынак маладзечанскага рэгіёна прадуктамі, таварамі і паслугамі.

НА ЗДЫМКУ: швачкі Тамара ПОЛАЗ і Ала МІСЮЛЬ шыюць адзенне ў кааператыве «Праца».

Фота Аркадзя НІКАЛАЕВА, (БЕЛТА).

Да Бога—на роднай мове

(Працяг. Пачатак у № 233).

Такую развітую для свайго часу мову рымскія папы не маглі забараніць у практыцы богаслужэння. Толькі тыя ксяндзы, што ў распаўсюджванні каталіцызму на Беларусі бачылі перш за ўсё палітычны, а затым ужо рэлігійны акт, рабілі розныя перашкоды для беларускай мовы. Але і на такіх святароў знаходзілі ўправу. Падобнага роду дэструктыўныя дачыненні некаторых ксяндзоў да беларускай мовы атрымалі строгае асуджэнне на Віленскіх саборах 1604, 1607 і 1613 гг. Вялікі клопат пра яе праяўляў віленскі епіскап Мікалай Сцяпан Пац, які ў 1682 годзе загадаў у святы на простай мове гаварыць народныя пропаведзі, а па нядзелях тлумачыць на ёй Евангелле ці катэхізіснае абгрунтаванне веры. На гэтым настойваў і Віленскі епіскап Зянковіч, калі запрасіў у лютым 1744 года каталіцкае духавенства сваёй епархіі на сабор у кафедральны храм святога Станіслава ў Вільні. Спасылаючыся на выдадзеную ў 1742 годзе булу папы Бенядзікта XIV, ён запатрабаваў ад духоўных асобаў мовіць казанні і выконваць дадатковае богаслужэнне паводле звычаю продкаў на простанароднай мове.

Як бачым, у апошнім выпадку вышэйшыя асобы каталіцкай царквы на Беларусі выступілі ў абарону беларускай мовы ўжо ў той час, калі яе афіцыйна забаранілі (1697 г.) выкарыстоўваць ва ўсіх відах службовага справаводства, моцна пацяснілі ў навучальных установах. Такое звужэнне сацыяльных функцый беларускай мовы самым адмоўным чынам паўплывала і на маштабы выкарыстання яе на ўзроўні сямейна-бытавых, міжасобасных зносін людзей. У новых пакаленняў беларусаў паступова фармаваўся погляд на сваю мову як на недасканалы сродак у справе абслугоўвання найважнейшых сфераў чалавечай дзейнасці, асабліва дзяржаўнага і судовага апаратаў. Пры такіх варунках ужо не назіраліся, як у XVI—XVII стст., шматлікія выпадкі выступленняў этнічна самасвядомых святароў за ўвядзенне беларускай мовы ў каталіцкую царкву. Дзесьці з сярэдзіны XVIII ст. практычна адзінай тут мовай стала польская.

А НІЯКІХ сур'ёзных спробаў па вяртанні беларускай мовы ў касцёл не рабілася і пасля таго, як у выніку трох падзелаў Рэчы Паспалітай Беларусь далучылі да Расійскай імперыі. І не рабілі галоўным чынам таму, што доўгі час яе афіцыйныя і духоўныя ўлады лічылі ўсіх католікаў заходнерускіх земляў за палякаў. Дый наогул для імперскага двара і Найсвяцейшага сінода не існавала паняцця беларуская народнасць, таму калі ў моўнай палітыцы праваслаўных і каталіцкіх храмаў маглі ўзнікаць якія-небудзь пытанні, дык яны датычылі толькі рускай і польскай моваў.

Галоўным у рэлігійным жыцці пасля ўключэння Беларусі ў склад Расійскай імперыі з'ўлялася перацягненне беларусаў-уніятаў у лона праваслаўнай царквы. Нечакана-негадана для яе найвышэйшых іерархаў гэты

Гісторыя без «белых плям»

працэс вельмі зацягнуўся, таму вырашылі завяршыць яго не столькі добраахвотна, як праз прыняцце адпаведнага акта. Адбылося гэта ў 1839 годзе.

Гэта нікога іншага, як ксяндзоў, заслуга ў тым, што найбольшым аўтарытэтам для многіх беларусаў былі касцёл і польскі па этнічным паходжанні ці паводле самаўсведамлення памешчык, ад волі якога так моцна залежаў стан жыцця вернікаў каталіцкай рэлігіі. Паўплываць на іх настрой можна было толькі праз сам касцёл. Але як? — усё часцей і часцей задумваліся ў Пецярбурзе і Маскве. Ён жа і па форме, і па змесце з'ява выключна польская. Дык мо пайсці на яго распалячванне? Вось тое пытанне, якое хвалявала не толькі праваслаўнае духавенства, царскі ўрад, але і многіх інтэлігентных рускіх людзей, зацікаўленых у панаванні сваёй культуры і на абсягах беларускай зямлі.

Распалячванне касцёла перш за ўсё разумелася як выцясненне з богаслужэння польскай мовы і замена яе рускай, чаго, аднак, не дазваляла рабіць тое месца, якое займала польская мова не толькі ў касцёле, але і ў самім жыцці насельніцтва Заходне-Рускага краю. Пэўны час нават у некаторых праваслаўных храмах яна гучала з вуснаў былых уніяцкіх свяшчэннікаў пры чытанні пропаведзяў. Ёю яны нярэдка карысталіся і ў сямейна-бытавых умовах. Толькі польскую мову ў якасці літургічнай прызнавалі і многія простыя прыхаджане з ліку былых уніятаў. Яны ніяк не жадалі развітацца з польскімі пацерамі, у час службы Богу карысталіся польскімі малітоўнікамі, спявалі па-польску гімны і псалмы.

Духоўныя і свецкія ўлады Расіі імкнуліся ўсімі сродкамі падтрымоўваць у народзе думку, што толькі руская праваслаўная царква — і ні якая іншая — мае выключнае права на рускую мову. Каб па тых ці іншых прычынах на яе не ўздумалі прэтэндаваць паасобныя служыцелі каталіцкага кліру, сама дзяржава патурбавалася аб забеспячэнні іх малітоўнікамі на польскай мове. Непакоіла толькі, што падобнага роду акцыя вымушала карэннае насельніцтва Паўночна-Заходняга краю імкнуцца да авалодвання польскай мовай, якой яно як след так і не навучылася за шматгадовы перыяд акаталічвання і паланізацыі.

ПА-РОЗНАМУ сустрэлі і самі ксяндзы незвычайную для іх практыкі ідэю распалячвання касцёла. Прыхільнікі яе, вядома, былі, асабліва сярод тых, хто каталіцкае веравызнанне не звязваў з польскай нацыянальнасцю, быў у душы праціўнікам гвалтоўнага апалячвання з дапамогай рымска-каталіцкай царквы карэнных насельнікаў Паўночна-Заходняга краю, да якіх і сам належаў. Некаторыя нават выношвалі высакародную думку, што ў выніку распалячвання касцёла ўдасца хоць у нейкай форме ў яго дзейнасць увесці і беларускую мову.

Стойкім прыхільнікам новага курсу духоўных і свецкіх уладаў Расійскай імперыі да каталіцкай царквы праявіў сябе канонік Ф. Я. Сенчыкоўскі, які першым у Паўночна-Заходнім краі пачаў весці дадатковае богаслужэнне і гаварыць пропаведзі па-руску. Калі з другой паловы 70-х гадоў ён пачаў выконваць абавязкі візітатара касцёлаў Мінскай губерні, дык на шлях русіфікацыі каталіцкай царквы настойліва імкнуўся — і не без поспеху — схіліць падначаленых яму святароў. Патрэбна сказаць, што ў гэтай губерні, у адрозненне ад Віленскай ці Гродзенскай, ідэі каталіцызму не дужа добра прышчапляліся, таму на Міншчыне не так цяжка было з распалячваннем касцёла. У выніку за кароткі час візітатарства Сенчыкоўскага з 52 касцёлаў губерні ў 38 дабавачнае богаслужэнне і казанні выконваліся па-руску. Рускую мову пачалі выкарыстоўваць і пры хрышчэнні дзяцей паводле рымска-каталіцкага абраду, што часта служыла падставай называць іх рускімі.

Ф. Я. Сенчыкоўскі быў не толькі практык, але і ў пэўнай ступені тэарэтык палітыкі распалячвання касцёла. Па гэтай праблеме ім выказана нямала думак, з якімі лічыліся ў цэнтры.

Слушнай была думка Сенчыкоўскага аб адсутнасці ўсялякіх этнічных адрозненняў паміж беларусамі рымска-каталіцкага і грэка-праваслаўнага веравызнанняў. У шэрагу выказванняў (але далёка не ва ўсіх) ён прызнаваў, што як у першых, так і ў другіх адна і тая ж прыродная беларуская мова. Сустракаецца ў яго і этнонім беларус, аднак беларускі народ ён усё ж лічыў не больш як адгалінаваннем чыста рускага паходжання. Разважаючы адносна гэтага, яму вельмі хацелася выслужыцца перад уладу маючымі і ў той жа час не пакрыўдзіць сваіх супляменнікаў, мо таму і сустракаюцца ў яго пісаннях выразы накшталт такога: «...народ, які жыве ў межах Мінскай губерні, ёсць народ беларускі, прыродная мова якога ёсць руская мова...» У апошняе сцвярджэнне, думаецца, сёння нават не паверыць і той мінчук, які мае самыя мізэрныя ўяўленні і веды пра сваё нацыянальнае паходжанне і мову.

Актыўных прыхільнікаў палітыкі распалячвання касцёла налічвалася нямала і ў іншых беларускіх губернях. Аднак былі і такія, што ўпарта супраціўляліся ёй, згаджаліся на распалячванне толькі з прычыны страху застацца ў няласцы ў русіфікаванай мясцовай адміністрацыі. Пацвярджаецца гэта такім фактам, датаваным 1872 годам: з 616 свяшчэннікаў Віленскай епархіі выказалі згоду яе кіраўніку весці дадатковае богаслужэнне на рускай мове 115 чалавек, але на практыцы далёка не ўсе яны прытрымліваліся дадзенага слова. І не прытрымліваліся часта толькі таму, што сустракалі шалёнае супраціўленне распалячванню касцёла і з боку яго радавых парафіян, якіх умела падбухторвалі да гэтага польскія памешчыкі.

Леанід ЛЫЧ,
доктар гістарычных навук, вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь.

(Заканчэнне будзе).

Споведзь старога майстра

Мне часта даводзіцца чуць скаргі ад архітэктараў на тое, што праца іх марнуецца, што праекты няма каму выконваць. Хто вінаваты ў гэтым? У першую чаргу — самі архітэктары. Дакладней, Саюз архітэктараў і Дзяржбуд. Гэта яны стварылі такія ўмовы для таленавітых аддзелачнікаў, што іх становіцца ўсё менш.

Ва ўсім свеце мастацкае рамяство надзвычай прэстыжнае. Для здольных майстроў ствараюць усе ўмовы працы і жыцця. Высакакласны аддзелачнік — гэта такі ж талент, як мастак, пісьменнік ці артыст.

Да 60-х гадоў у Беларусі былі шырока вядомымі два таленавітыя аддзелачнікі. Гэта альфрэйшчык Дрэйцэр і мармуроўшчык па мянушцы Іспанец (прозвішча яго не памятаю). У гэтых майстроў былі неблагія вучні, але ў 70-я гады яны аказаліся нікому не патрэбнымі. Яны склалі аснову вядомага 7-га трэста. Але цікавых і складаных работ ужо не рабілі. Самі майстры дыскваліфікаваліся і вучняў не рыхтавалі. Самыя таленавітыя з майстроў-яўрэяў паехалі ў ЗША і Ізраіль. Напрыклад, лепшы вучань Дрэйцэра — Коган — вельмі папулярны маляр у ЗША. Яго стаўка — 50 долараў за гадзіну.

Я калісьці стаяў ля вытокаў часопіса «Архитектура и строительство Белоруссии». Яшчэ тады дамагаўся, каб на яго старонках асвятлялася практыка аддзелачных работ, змяшчаліся фота цікавых аб'ектаў. Вяртаўся я да гэтага пытання шмат разоў. Але разумення не знаходзіў. Пра мяне пісалі. Тэлебачанне рабіла перадачу, і на гэтым усё заканчвалася. Цяпер, у 60-гадовым узросце, я яшчэ маю сілы і веды. Хацеў бы нешта рабіць, але ўмоў для гэтага ніякіх. Адзінае — аднаўленне роспісаў культавых будынкаў. Цяпер працую над роспісамі унікальнага помніка культуры Беларусі — Мікалаеўскага касцёла 1519 г. Апошні раз іх аднаўлялі ў 1934 годзе. Класічнае барока. Вельмі прыгожае.

Я на справе даказаў сваё майстэрства. І вось выходжу на пенсію, а вы паглядзіце маю працоўную кніжку — хто я? Ды ніхто, мазюка. Зняважлівыя адносіны да майстроў зрабілі сваю справу. Майстроў проста не стала. Толькі сумленны чалавек, не п'яніца, фанатык сваёй справы можа быць майстрам. Гэта выключная рэдкасць. Гэту рэдкасць трэба выхоўваць і берагчы. Так робяць ва ўсім свеце. Ну, а нашы адносіны вядомыя.

Гэты ліст адрасуецца ў першую чаргу старшыні Дзяржбуда і старшыні Саюза архітэктараў. Я неаднойчы да гэтых асоб спрабаваў дабрацца, але мяне да іх не дапусцілі. Таму і разлічваю на дапамогу газеты.

А. НАЛІВАЕЎ.

г. Мінск.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

ЗДАРОЎЕ — НА ДРУГІ ПЛАН?

ГРОДЗЕНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ. Піянерскія лагеры санаторнага тыпу «Свіслач» і «Нёман» перапрафіліраваны ў дзіцячыя санаторыі і будуць прымаць для аздараўлення дзяцей з чарнобыльскай зоны. Але ёсць і другі бок медаля — праблема з пуцёўкамі. У аналагічны санаторый «Крыніца» кошт адной пуцёўкі складзе 1.040 рублёў. Напэўна, многія зробяць выбар зусім не на карысць здароўя. Шкада, вядома.

Елка транзітам на Растоў

Штогод напярэдадні Новага года з Асіповіцкага лясгаса ў далёкую дарогу накіроўваюцца лясныя прыгажуні. Вось і сёлета ў Растоўскую вобласць і горад Грозны будзе адпраўлена 30 тысяч навагодніх ёлак. Ужо нарыхтавана звыш 15 тысяч. Што ж, добра, калі беларускія ёлачкі некаму прынясуць радасць, свята. Але трэба памятаць, што і нашы лясы не бяздонная бочка. А тут сякуць — толькі трэскі ляцяць.

ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ

«ЗАСЯДАЙЦЕ, АЛЕ НЕ ЗАМІНАЙЦЕ ЖЫЦЬ»

Сёння адкрываецца XXX з'езд ЛКСМ Беларусі. Несумненна, для моладзі нашай рэспублікі — падзея неардынарная. Павінен вырашыцца лёс шматтысячнага саюза. А як ставіцца да правядзення з'езда сама моладзь? Ці турбуюць яе рашэнні, што будуць прыняты ў міжнародным маладзёжным цэнтры «Юнацтва» на працягу 3 дзён.

Мы вырашылі прайсціся па Мінску і спытаць пра гэта толькі камсамольцаў.

Ігар Рыгоравіч, недзе працуе, рыхтуецца да службы ў арміі:

— З'езд камсамола?.. А навошта? Я даўно не плаціў узносаў і думаў, што арганізацыі ўжо няма. А калі шчыра, я і раней не звяртаў на камсамол увагі: хай засядаюць, прымаюць рашэнні, абы не замінаюць жыць.

Пётр Чарняўскі, інжынер:

— Не ведаю, што будзе праводзіцца з'езд. Але думаю, што сёння, магчыма, камсамол — адзіная маладзёжная арганізацыя, якая здольна аб'яднаць моладзь рэспублікі. Мне ўжо надакучыла анархія, што пачалася пасля жнівеньскіх падзей. Спачатку распусцілі партыю, потым хацелі распраўляцца з маладзёжнай арганізацыяй. Хай засядаюць, толькі б не дапусцілі развалу...

Адзін чалавек, які ведаў, што камсамольцы праводзяць менавіта XXX з'езд і менавіта 6 снежня, адказаў з'езд ужо з'яўляецца яго «завяршэннем». Зноў жа, на працягу ўсяго і камсамол стане такой арганізацыяй, якая зможа «прывабіць».

— Прабачце, але гэтыя казлы ўжо сапсавалі нам усё жыццё. Дурылі галаву: ты павінен быць сумленным, будаваць камунізм, быць патрыётам. Дзе ён зараз гэты камунізм? Пара накіраваць за камуністамі і камсамольцаў. А моладзі дадуць магчымасць самой вырашаць, ці арганізацыя патрэбна і ці патрэбна ўвогуле...

АБ ЧЫМ РАСКАЖА ЛЕС?

Не зусім звычайны музей прыняў сваіх першых наведвальнікаў у райцэнтры Мастах на Гродзеншчыне. Ягоныя экспанаты — не карціны, фарба, а прыгажосць роднай Мастоўшчыны ў мініяцюры. Тут сабраныя не толькі звычайныя экспанаты «па разнавіднасцях», але і гарадскія, якія прадстаўлены ў экспазіцыі.

Вядома, не ўсё яшчэ ў музеі завершана, але ўжо сёння ён сведчыць пра багацце лесу. Тут шырока прадстаўлены ўзоры майстэрства мясцовых народных умельцаў.

ДА РАБОТЫ

ПАСЛЯ РАБОТЫ

Вось гэта бартэр!

ШЧУЧЫН. (В. Юрэвіч). Намнога паменшыліся чэргі на атрыманне вострадэфіцытных тавараў у калгасе «Іскра», у дзякуючы бартэру, і аддзеле, пагадненне, якое заключыла праўленне калгаса з гандлёвым прадпрыемствам з Санкт-Пецярбурга. Па дагавору калгас паставіў у Ленінград бульбу, закупленую ў насельніцтва, а ўзамен атрымаў усё, што душа пажадае: ад пральных машын і тэлевізараў да набораў кухонь, спартыўных касцюмаў і абутку. Вось такі ўдалы мэтанакіраваны бартэр.

Барсук нават не піскнуў

ЖЛОБІН. У раёне зафіксавана нямала выпадкаў крадзяжу з калгасных і саўгасных ферм быкоў, парсючкоў, нават коней.

І вось уже дабраліся да больш «далікатэсных» жывёлін — барсукоў, нутрый, трусоў у адзіным у вобласці заапарку. Злачынцы, якія забраліся сюды ноччу, аграбілі ў мяшкі пяць трусоў, тры нутрыі і двух барсукоў. Дзіўна, што вартаўнік нічога не заўважыў. Жыхары горада сумна жартуюць: магчыма, ён, гэтак жа, як нутрыі, быў у зімовай спячцы.

Аб уплыве хлеба на пагалоўе свіней

Толькі па 572 грамы хлеба на кожнага сярэднестатыстычнага жыхара Нясвіжчыны выпякаецца штодня двума мясцовымі хлебазаводамі. Гэта крыху больш за медыцынскую норму, і калі ў кублах ляжаць «свінні плечы» — асабліва праблемы выпякання няма. Аднак не сакрэт, што да апошняга часу вясковцы кармілі хлебам жывёлу. Вядома, не ад добрага жыцця. Бо прыбыць камбікормы — амаль невырашальная праблема. Калі ўлічыць гэту акалічнасць, то трэба чакаць зніжэння пагалоўя свіней на ўласных падворках.

ХТО ПРЫВЯЗЕ ПРАДУКТЫ?

Настаяцель Свята-Аляксееўскага храма — помніка рускай славы ў Лейпцыгу айцец Фёдар звярнуўся да ўрада Германіі з просьбай аб аказанні тэрміновай дапамогі прадуктамі насельніцтву Беларусі.

І вось ёсць дамоўленасць: 5,8 тысячы тон свежамарожанага карпа і белалобіка бясплатна можа быць перададзена ў нашу рэспубліку. Толькі адна праблема — транспартных сродкаў. Выручаць нас, памятаючы пра жудасную сітуацыю, ахвяры сталінскіх рэпрэсій у Мінску і Катыні. Урад Польшчы пры пасрэдніцтве камерцыйнага дырэктара сумеснага савецка-польскага прадпрыемства «Будамет-Вест» Алега Гусарава даў згоду на бясплатны транспарт.

Цяпер аб галоўным: няма транспарту. Нашы МАЗы на Захад ехаць не могуць, «Фольксвагены», «Мерседэсы» не адпавядаюць нашай «норме» выкіды выхлапных газаў. Між тым, тэрмін захоўвання рыбы абмежаваны снежнем.

● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ ●

ІТАЛЬЯНЦЫ ПРОСЯЦЬ ДАПАМОГІ

Апошнім часам цяжка каго-небудзь здзівіць размерамі дабрачыннай дапамогі, якую аказваюць «чарнобыльскай рэспубліцы» замежныя краіны. Звычайным адказам на ахвяраванні з'яўляецца наша сціплае «дзякуй».

А вось італьянцам, якія 4 снежня перадалі ў 9-ю клініку сталіцы, а таксама Слаўгарадскаму гарсавету медыцынскае абсталяванне і лекі на агульную суму каля 40 тысяч долараў, самім патрэбна дапамога.

Падчас сустрэчы ў Доме дружбы і культурнага супрацоўніцтва з замежнымі краінамі высветлілася, што італьянцаў з правінцыі Умбрыя непакоіць лёс сваіх суайчыннікаў, якія пахаваны ў райцэнтры Глыбокае. Менавіта там у часы другой сусветнай вайны італьянскія вайскоўцы адмовіліся страляць у мірных жыхароў па загаду нямецкіх фашыстаў. І за гэта самі былі расстраляны.

Гэты факт раскрыў ксёндз Уладзіслаў Завальнюк, але, на жаль, больш падрабязных даных на сённяшні дзень няма.

Тых, хто мае якую-небудзь інфармацыю, просім тэрмінова звязацца з Таварыствам беларуска-італьянскага сяброўства.

Кантактны тэлефон 33-15-02.

Андрэй СМІРНОЎ.

З'ЯВІЎСЯ ТАВАР. АЛЕ МНОГІЯ ЛАЮЦЦА

На днях з'явіўся тавар даволі разнастайнага асартыменту (па нашых мерках) у мінскім магазіне «Тэхніка ў быце». Прычым яго можна набыць без усякіх візітак — былі б грошы.

А грошай патрэбна нямала: электрашынкоўка і электраміксер-кавамолка Мінскага аб'яднання імя Леніна каштуюць адпаведна 840 і 1.200 рублёў, пральная машына вытворчасці СП горада Арла і Паўднёвай Карэі — 2.000, электрафен (імпартны) — 960, прас (імпартны) — 720 рублёў... У хуткім часе, абяцаюць у магазіне, тут з'явяцца тэлевізары «Гарызонт» — па 8.000 рублёў.

Пакупнікоў пакуль што не густа, многія, гледзячы на раптам ажыўшыя паліцы, — лаюцца, некаторыя літаральна хапаюцца за сэрца...

Прынамсі, развітвацца з грашыма заўсёды цяжка, ды і пра іх разам з цэнамі размова асобная. А вось што датычыць магазіна, дык тут, відаць, паступаюць няблага, хоць нейкім чынам насычаючы паліцы. Варта мець на ўвазе, што магазін сам купіў гэты тавар па немалой цане на біржы. Дарэчы, падобныя ж тавары былі і на паліцах другога мінскага магазіна «1000 дробязей», але ў «Тэхніцы ў быце» каштавалі яны крыху танней. Рынак?

Выпуск падрыхтавалі: А. КОКТЫШ, А. СЛАНЕЎСКІ, І. ШЧУЧЭНКА.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

РАДЫЁ ПЕРАХВАТ

РАДЫЁ «СВАБОДА»

«Набыццё Украінай незалежнасці — гэта канец Гарбачова». Пад такой назвай надрукаваны артыкул у лонданскай газеце «Файнэншл таймс». Аўтар сцвярджае, што прагнозы Гарбачова наконт маючага адбыцца правага путчу беспадстаўныя, бо сёння няма сіл, якія здолелі б павесці барацьбу за аднаўленне былой імперыі. На Захадзе проста шакіраваны той хуткасцю, з якой Гарбачоў сышоў з палітычнай арэны. Складваецца ўражанне, што Гарбачоў больш не існуе, а займаецца пустой гаварыльняй. Робіцца вывад: Гарбачоў не засвоіў важнага правіла аб тым, што кар'ера кожнага палітыка заканчваецца яго няўдачай.

Фідэль Кастра прызнаў, што энергетычны крызіс з'яўляецца самым моцным выпрабаваннем для рэвалюцыі. На Кубе зараз ідзе барацьба за выжыванне. Сёлета Куба атрымала менш трэці нафты, якую ёй звычайна пастаўляў СССР. Будаўніцтва атамнай станцыі (яно вялося з дапамогай СССР) прыпынена з-за адсутнасці абсталявання з Расіі. На Кубе машыны замяняюць быкамі, трактары стаяць, бо няма савецкіх запчастак.

Міністр абароны ЗША Д. Чэйні наведае з візітам Чэха-Славакію і Венгрыю. Гэта першы афіцыяльны візіт міністра абароны ЗША ў гэтыя краіны. Чэйні правядзе перагаворы з палітычнымі дзеячамі і высокапастаўленымі ваеннымі.

Індыя заявіла, што яна будзе ўстанаўліваць прамыя адносіны з былымі савецкімі рэспублікамі, бо сёння цяжка весці канкрэтныя перагаворы з цэнтрам, паўнамоцтвы якога становяцца ўсё больш незразумелымі.

БІ-БІ-СІ

У былым нацысцкім бункеры каля горада Веймар, што ва Усходняй Германіі, пачаліся раскопкі з мэтай адшукаць славуты Янтарны пакой, які быў украдзены фашыстамі з Царскага Сяла. Гэты бункер, які будаваўся для Гітлера, з'яўляецца адным з мяркуемых месц знаходжання каштоўнасцяў.

На наступным тыдні парламент Украіны будзе разглядаць праект закона аб абароне. Рэзкіх змяненняў адносна лёсу ядзернай зброі чакаць не варта. Ядзернай зброяй, якая размешчана ў рэспубліцы, пры любых акалічнасцях будуць кіраваць з адзінага цэнтра. Аднак пакуль што невядома, які і дзе будзе гэты «адзіны цэнтр».

Брытанскі сінод распаўсюдзіў заяву, у якой забараняюцца палавыя зносіны паміж святарамі-гомасексуалістамі.

Ізраіль адобрыў назначэнне палітычнага аглядальніка «Известий» А. Бовіна паслом СССР у іх краіну. Але гэта назначэнне выклікала незадаволенасць старажылаў Міністэрства замежных спраў СССР. Сярод маскоўскіх палітолагаў і журналістаў распаўсюджана меркаванне, што адной з галоўных прычын нядаўняй адстаўкі міністра замежных спраў Б. Панкіна якраз і з'явілася прызначэнне А. Бовіна і выкліканае гэтым незадавальненне саноўнікаў МЗС. Па-першае, Бовін не прафесіянал, а па-другое, у эпоху барацьбы з сусветным сіянізмам ён вызначаўся прыхільнасцю да Ізраіля, прапаноўваў улічваць яго інтарэсы.

Усе кіраўнікі сярэднеазіяцкіх рэспублік сёлета наведалі Турцыю і падпісалі з ёю выгадныя гандлёва-эканамічныя пагадненні. Так, дагавор Туркменістана з Анкарой прадугледжвае распрацоўку ў рэспубліцы залежаў сыравіны для нафтахімічнай і газавай прамысловасці. На тэрыторыі Туркменістана разведана больш як 84 млрд. $м^3$ газу і 5 млрд. тон нафты. Цяпер праз тэрыторыю Ірана ў Турцыю будзе дастаўляцца штогод звыш 10 млрд. $м^3$ газу. Гэты дагавор вельмі выгадны Туркменістану, бо пры Саветах ён займаўся ў асноўным вырошчваннем бавоўны.

Англійскі друк з нагоды выступлення Гарбачова па савецкаму тэлебачанню цытуе Сталіна, які ў 1917 г. (тады ён быў наркомам па нацыянальнасцях) сказаў, што, калі Украіна выйдзе з Саюза, надыдзе братазабойчая вайна. Як падкрэслівае «Гардыян», гэтага не адбылося.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ

КАЛІ Ў ВАС ДЫЯБЕТ

Ваша здароўе

Даследаванні вучонымі асаблівасцей фарміравання метэапатычных рэакцый паказалі, што ў пэўнай групы метэапатаў у перыяды геафізічных узрушэнняў адзначаецца значнае павышэнне ўзроўню цукру ў крыві і, больш таго, павелічэнне канцэнтрацыі інсуліну. Суб'ектыўна абследуемыя адзначалі ў сябе ў гэты час схільнасць да салодкай ежы, павышэнне апетыту. Хворыя на цукровы дыябет, якія кансультуюцца ў нашай лабараторыі, таксама адзначаюць, што ў крытычныя геафізічныя перыяды ў іх павышаецца колькасць цукру ў крыві, пагаршаецца самаадчуванне. Дрэнна адчуваюць сябе і людзі, у якіх дыябетападобныя расстройствы могуць быць ахарактарызаваны як перадхвароба. У гэтыя дні яны зведваюць павышаную стамляльнасць, санлівасць, неспакой, няздольнасць сканцэнтравацца, прыступы голаду, павышэнне адчувальнасці да холаду, асабліва па начах, парушэнні памяці. Усе гэтыя прыкметы павінны насцярожыць чалавека і прымусіць звярнуцца за кансультацыяй да ўрача. Што ён можа парэкамендаваць? Перш за ўсё неабходна падтрымаць высокую фізічную актыўнасць.

Важным фактарам прафілактыкі з'яўляецца перабудова характару харчавання ў адпаведнасці са зменамі геафізічных фактараў. Прычым найбольш жорсткія патрабаванні да дыеты павінны прад'яўляцца за суткі і ў дзень наступлення крытычнай геафізічнай сітуацыі. Гэтыя два дні энергетычная каштоўнасць штодзённа з'ядаемай ежы не павінна перавышаць 1.500—1.800 кілакалорый. У дыету могуць быць уключаны мяса, хлеб, малако, масла, капуста. Харчавацца, асабліва ў такія дні, трэба 4—5 разоў, невялікімі порцыямі. Выключыць цукар, мёд, варэнне, цукеркі і іншыя кандытарскія вырабы. У рацыёне павінны быць хлеб грубага памолу, агародніна, фрукты з вялікай колькасцю клятчаткі. І яшчэ пра арганізацыю харчавання ў гэтыя дні: не есці на ноч, не злоўжываць вострай і салёнай ежай, расцягваць прыём ежы на 15 і больш мінут.

Пэўны прафілактычны эфект пры перадыябетычных расстройствах у крытычныя дні можа даць і выкарыстанне фітапрэпаратаў, якія валодаюць здольнасцю зніжаць колькасць цукру ў крыві. Гэта можа быць сумесь з сухіх каранёў лопуху вялікага, каранёў і травы дзьмухаўца, лісця крапівы двудомнай, узятых у роўных долях. 3 сталовыя лыжкі сумесі залiваюць дзвюма шклянкамі кіпеню, кіпяцяць 2 мінуты, настойваюць на працягу гадзіны і працэджваюць. Настой прымаюць па чвэрці шклянкі 4 разы ў дзень за 20 мінут да яды. Другі варыянт — гэта настой з аўса. Для гэтага 100 г аўса заліваецца 700 мл крутога кіпеню і вытрымліваецца ў закрытай пасудзе (лепш у тэрмасе) на працягу 3 гадзін, астуджаецца. Настой прымаецца пасля працэджвання па паўшклянкі 3 разы ў дзень за 20 мінут да яды. Акрамя вышэйназваных сродкаў можа быць выкарыстаны экстракт залатога кораня па палавіне чайнай лыжкі раніцай і ўдзень. У перыяд экстрымальнай геафізічнай сітуацыі два дні можна прымаць раніцай і ўдзень па 20 кропель настойкі заманіхі.

В. ХАСНУЛІН,
доктар медыцынскіх навук.

Крадзеж стагоддзя

Калі рэспубліцы патрэбна гістарычная спадчына, то павінны быць людзі, якія б яе прафесіянальна захоўвалі

Два ўкрадзеныя вельмі каштоўныя абразы з музея мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь, аб чым паведаміла наша рубрыка ўчора, — падзея звышнадзвычайная. Таму мы папрасілі пракаменціраваць яе і сітуацыю з захоўваннем антыкварыяту ўвогуле супрацоўніка крымінальнага вышуку МУС рэспублікі Мікалая КРАСНЕЎСКАГА.

Бліц-інтэрв'ю

— Мікалай Аляксандравіч, нам вядома, што вы доўгі час займаліся расследаваннем крадзяжоў прадметаў антыкварыяту, культавых рэчаў. Нядаўні «крадзеж стагоддзя» — выпадковасць ці ўжо заканамернасць?

— Павінен адзначыць, што апошнім часам супрацоўнікі органаў унутраных спраў сутыкнуліся з рэзкім павелічэннем колькасці такіх злачынстваў. Калі ў першай палавіне васьмідзесятых на нашу рэспубліку прыпадала ў год 20—25 падобных злачынстваў, то цяпер—50—60. І гэта толькі зарэгістраваных! Антыкварыят стаў аб'ектам пільнай цікавасці самых розных дзялкоў ад мастацтва.

Да гэтага трэба дадаць, што цэны на гэты від нерухомасці растуць не толькі ў нас, але і за мяжой. Прытым, бывае, што за адзін год — у некалькі разоў. Паводле ж ацэнак спецыялістаў, на заходніх аўкцыёнах прадметаў старажытнасці з нашай краіны прадаецца ў год на дзесяткі мільёнаў долараў. Гэта не ўлічваючы шматлікія здзелкі з дробнымі антыкварнымі магазінамі і прыватнымі асобамі.

Кожны тыдзень на тэрыторыі рэспублікі ўчыняецца некалькі (!) злачынстваў, звязаных з каштоўнымі мастацкімі прадметамі старажытнасці.

— Цяпер стала модным мець у кватэры абразы. Гэта, мусіць, дабаўляе турбот і іх уладальнікам і міліцыі?

— Вядома. Калі раней выносілі з кватэр толькі сапраўды каштоўныя ў мастацкіх адносінах рэчы, то цяпер забіраюць...

...дзейным захоўванні, а таксама аб іх... радыяцыйным узроўні.

Гомельскі, Добрушскі, Веткаўскі раёны з'яўляюцца цэнтрам стараверства ў Беларусі, дзе засталося шмат каштоўных абразоў у вёсках. Цяпер шмат жыхароў з гэтых раёнаў перасяліліся. Вёскі пусцеюць. Абразы ж крадуць як у пустых вёсках, так і ў яшчэ заселеных. Крадуць абразы з вельмі высокім узроўнем радыеактыўнага забруджвання, якія потым трапляюць у гарадскія кватэры «аматараў цудоўнага». Некаторыя дадумваюцца вешаць іх над ложкамі немаўлят.

— А ці ёсць, акрамя вас, спецыялісты такога профілю ў рэспубліцы?

— Шчыра кажучы, і я непасрэдна цяпер не працую над антыкварыятам. Хоць для таго, каб стаць больш-менш прафесіяналам менавіта на абразах і іншых каштоўных мастацкіх вырабах, мне спатрэбілася 4 — 5 гадоў. Спатрэбіліся таксама горы спецыяльнай літаратуры, шматлікія экскурсіі ў Беларускім дзяржаўным мастацкім музеі, Акадэміі навук і інш.

Тое, што рэспубліцы патрэбны такія спецыялісты — бяспрэчна. Летам гэтага года Міністэрства ўнутраных спраў СССР стварыла ў Галоўным упраўленні крымінальнага вышуку спецыяльны аддзел па раскрыццю злачынстваў, звязаных з крадзяжом антыкварыяту. Улічваючы, што Беларусь...

...век для работы па раскрыццю падобных злачынстваў з фінансаваннем з саюзнага бюджэту. Меркавалася стварыць спецаддзяленні ў Гродна і Брэсце, а таксама спецгрупы ва ўсіх абласцях рэспублікі. У МУС Беларусі планавалася арганізаваць аддзел з супрацоўнікаў-практыкаў, які каардынаваў бы дзейнасць названых злучэнняў і займаўся раскрыццём найбольш цяжкіх злачынстваў. Савет Міністраў Беларусі не зацвердзіў нашу прапанову і фактычна распыліў гэтыя сілы па райаддзелах унутраных спраў.

Цяпер мода пайшла на самастойнасці і суверэнітэты, і камусьці, мабыць, думаецца, што ў нас у міністэрстве сядзяць адны лайдакі. Мы ж маем толькі поўную непадрыхтаванасць перад злачынцамі, якія спецыялізуюцца менавіта на антыкварыяце. З прафесіянальнай злачыннасцю і змагацца трэба прафесіянальна. Калі рэспубліцы патрэбна гістарычная спадчына, то павінны быць людзі, якія займаліся б яе захоўваннем і папярэджваннем усялякіх спроб замахаў на нацыянальны здабытак нашага народа.

— Вернемся да нашых «свежых» украдзеных абразоў.

— На вокнах музея не было кратаў, таму злачынства адбылося так «проста», хоць аператыўная група прыбыла на месца здарэння праз 7 мінут пасля таго, як спрацавала сігналізацыя. Нейкія канкрэтныя прагнозы рабіць рана. Адно бяспрэчна: калі абразы ў хуткім часе трапяць за мяжу, спадзявацца на іх вяртанне ў рэспубліку будзе вельмі і вельмі праблематычна. Шмат што залежыць цяпер ад дзеянняў МУС гарвыканкома. Што ж датычыцца асабіста мяне, буду прасіць сваё начальства «кінуць» мяне на дапамогу па раскрыццю гэтага злачынства.

Гутарыў
Аляксандр КОКТЫШ.

Ад рэдакцыі: Аб ходзе расследавання «крадзяжу стагоддзя» будзе паведамлена дадаткова.

Рыбацкія згадкі

СВАЯ НАЖЫЎКА ЗРУЧНЕЙ

«Прамысла́вікі» цяпер працуюць дбайна, нажыўку на зімовую вудачку прыдбаць лёгка. Вось толькі кошт...

Але рыбалоў можа паклапаціцца пра гэта і сам. Матыль «пасвіцца» ў ціхіх мелкіх вадаёмах, дзе глей ды твань. Але гэта не адзіная зімовая нажыўка. Схадзіце на вадаём з драцяным кошыкам-чарпаком. Пабоўтайце ім, нібы лыжкай, па дну, заўжды выцягнеце камяк, а ў ім — шмат розных жывых істот. Яны адразу выдадуць сябе, калі вы прамыеце донны глей. Ручайнікі, матылі (і невялікія — яны пойдуць на падкормку), трубачнікі, лічынкі матылёў-бяскрылак і многае іншае — усё збіраем. Так у агульнай масе і без дабаўлення вады іх змяшчаем у драўляную бочачку, пластмасавыя ці эмалевыя вёдры. У халодным (але не марозным!) хляве, падвале, склепе яны захоўваюцца добра. Для «корму» варта змясціць пучок травы, узяты ля гэтага ж вадаёма.

У такіх умовах (а можа і разам) захоўваць і матыля. А яшчэ яго «гадуюць» у вільготных анучках ля балконаў, нават у зліўных бачках туалетаў.

Вядома, вы своечасова накапалі чарвякоў і запусцілі іх у тазік ці выварку з перагноем-зямлёй. Гэтай нажыўцы патрабуецца крышачку бульбы, рыбы, булёну са стала, зялёнай траўкі. Найбольш прадбачлівыя рыхтуюць і іншыя «прысмакі». Гэта шарыкі з маннай кашы, цеста, якое замешана на яечным бялку, аўсянка «Геркулес», параныя гарох і зярняты кукурузы.

Узяўшы ўсяго патроху (рыба — «суб'ект» вельмі капрызны, не ведаеш, чым ёй і дагадзіць), адпраўляйцеся на рыбалку па першым лёдзе. А што з гэтага далей — невядома нікому. Тым не менш у наступны выхадны ўсё паўтараецца з зайздросным пастаянствам.

ДЗЕ «ПАСЕЦЦА» РЫБА!

Задайце гэта пытанне бываламу, «загарэламу» на сцюдзёным ветры рыбаку, і ён вам адкажа, не задумваючыся:

— У вадзе!

І будзе мець рацыю, бо і сам не заўсёды ведае, у якім месцы бавяць час асцярожныя водныя жыхары. Усё ж са шматлікіх назіранняў зроблены вывад, што на пачатку зімы жыўнасць вадаёмаў падаецца на ціхія і больш глыбокія месцы. Тлумачэнне такое: дзе глыбей — там цяплей, і не трэба затрачваць энергію, каб утрымацца на падводных плынях. Энергія неабходна для доўгай зімы. Корму «падкіне» рыбалоў, кіслароду ж там дастаткова. Бадай, адзін ёрш ды някемны акунёк недзе блудзяць па неглыбокай вадзе.

Ходзячы па лёдзе, ладкуючы адтуліны, трэба паводзіць сябе як мага цішэй. Адна лунка ад другой — не менш чатырох метраў. Лёд з палонкі не выбіраць, а рассунуць, каб змясціліся леска і паплавок. Апошні заглыблены ў ваду на сантыметр ці два. Сачыць трэба пільна: ледзь паплавок вынырнуў — падсякай. Інакш не бачыць ні рыбкі, ні нажыўкі.

А нажыўляюць на мармышку аднаго, двух, нават да чатырох матылёў. Яны завабяць больш буйную рыбу. Заўважым, што значныя экземпляры і бяруць важна: паплавок узнімаецца ледзь прыкметна, а ківок — што той цень. Толькі ёрш ды «матросік-акунь», іншая драбяза трэпле, быццам палошча, беднага матыля. І не супакоіцца нават калі нічога там не застанецца. Тут парада адна: ці мяняйце нажыўку, ці шукайце месца больш зацішнае ад гэтых свавольнікаў.

ЁРШ У ТАМАЦЕ

На зімовай рыбалцы не грэбуюць любой здабычай. Ідзе пячкур, ёрш, акунёк, плотка, верхаводка. Усю гэту рыбу мыюць, знімаюць луску, патрашаць, адразаюць галаву. У чыгунок ці каструлю кладуць радамі рыбу, цыбулю, прыправы, соль (па смаку), заліваюць алеем (да трох лыжак), ставяць на агонь. Калі ўсё закіпіць, агонь змяншаюць і рыба не варыцца, а быццам павoлі тушыцца — да трох гадзін. Перапрэе ўсё з касцямі. Цяпер пакладзём зверху дзве-тры лыжкі пасты-тамату і яшчэ на паўгадзіны на пліту. Ваш часцік у тамаце гатоў. Яго можна закрыць у паўлітровы пастэрызаваны слоік. Будзе адметная кансерва.

СОМ З ДЗВЮМА ГАЛАВАМІ

Аматары рыбнай лоўлі краіны паведамляюць пра свае летнія трафеі. І выходзіць, што буйная рыба не такі ўжо рэдкі феномен у нашых вадаёмах. Не верыце? Вось факты.

Жыхар Ашхабада вылавіў сома, які быў даўжэйшы за самага рослага баскетбаліста — 2 метры 20 сантыметраў! Карп днепрапятроўца пацягнуў з добрую авечку — 21 кілаграм 500 грамаў, а шчупак саратаўскага спінінгіста заважыў 14,2 кілаграма.

Але найбольш ўдача ўсміхнулася Я. Залатаверскаму. У Кіеўскім вадасховішчы (яго напаўняе наша спакойная Прыпяць) ён выцягнуў сома, у якога былі... дзве галавы на адным тулаве. Можа гэта яшчэ адзін вывіх Чарнобыля? Цяпер вучоныя Украінскай акадэміі навук разгадваюць гэты незвычайны рэбус.

ВАКОЛ ЮШКІ

Вышэйшая мэта рыбалова — здабыць хоць бы самы дробненькі экземплярчык для юшкі. Вось тады, прытуліўшыся ля пасудзіны, з якой бруіць духмяны водар, і пачынаецца самае таямнічае — небыліцы, анекдоты. Іх столькі, і яны такія дасціпныя, што і не апісаць. Асабліва, калі перакулены кілішак-другі. Пад юшку.

Можа, і нашы чытачы нешта ведаюць? Прышліце.

А пакуль што некалькі карацелек, пачутых якраз ля рыбацкага вогнішча.

* * *

Бацька заўжды хваліўся рыбамі, якія ў яго быццам бы зрываліся. Каб надаць расказу саліднасці, ён разводзіў рукамі, паказваючы, якімі яны былі.

Пасля чарговай рыбалкі зноў пачалася пахвальба. Сын хуценька накінуў бацьку на рукі хусцінку. Але той не разгубіўся, зрабіў рукамі круг і выдыхнуў:

— Во якая!

— Круглая? — здзівіліся слухачы.

— Не. Такімі вачамі яна паглядзела на мяне і знікла.

* * *

Паехаў Васіль на рыбалку. Ды вымушаны быў вярнуцца: забыў матыля. Зайшоў ціхенька ў кватэру, зазірнуў у спальню. Бацюхны — там сусед на яго месцы.

Жонка: Васіль, гэта ты? А каго ж ты падсунуў да мяне?!

Падрыхтаваў Мікалай ЧАХОЎСКІ.
(тэл. 32-41-92).

ЛІТОЎСКАЯ ЗОРКА МІНСКАГА «ДЫНАМА»

Госць «Звязды» — Аўдрус ЖУТА

Вось і закончыўся чарговы футбольны марафон. Радасць і крыўда за любімую каманду, галы, ачкі, цікавыя і не вельмі матчы — усё было ў гэтым чэмпіянаце. На тое ён і футбол — гульня тысяч, відовішча — для мільёнаў, хобі, азарт, каляфутбольныя страсці...

Дынамаўцы Мінска прыйшлі да фінішу якраз у «залатой» сярэдзіне. І хоць патрабавальныя балельшчыкі наўрад ці задаволены такім вынікам, але ў любым выпадку гэта не самы горшы расклад. Давайце ўспомнім, што каманда амаль на 70 працэнтаў зведала змены ў саставе, прычым касцяк склалі 20—24-гадовыя юнакі, для якіх дзевяцімесячныя гонкі на першы раз аказаліся занадта сур'ёзным выпрабаваннем. Мы памятаем, што не маглі не адбіцца на агульным малюнку гульні цяжкасці ў эшалоне трэнерскага саставу, калі з-за хваробы Эдуарда Малафеева ўсе праблемы разам зваліліся на плечы Міхаіла Вяргеенкі. І, тым не менш, сёлетні чэмпіянат прымусіў футбольных крытыкаў паглядзець на «Дынама» зусім іншымі вачамі.

Вядома, было б дзіўна, каб на працягу сезона ў камандзе не з'явіліся свае лідэры і любімцы балельшчыкаў. Вялічка, Журавель, Герасімец, Мархель, што ўжо казаць пра Курбыку —колькі разоў стадыёны ўзрываліся апладысментамі ў іх адрас! І хоць добрых слоў заслужылі ўсе ігракі «Дынама», пра Аўдруса Жуту гаворка павінна быць асобная. І сёння паўабаронца, «васьмёрка» каманды Аўдрус Жута — госць «Звязды».

— Скажы, калі ласка, як ты ацэньваеш для сябе прайшоўшы сезон: выкарыстаў патэнцыял на ўсе сто, не ўдалося да канца раскрыцца альбо нават не чакаў такога ўсплеску ў гульні?

— Калі не браць пад увагу няўдалую канцоўку сезона, то я вельмі задаволены сваёй гульнёй — можа гэта некалькі нясціпла, але ўласны пункт гледжання менавіта такі. А ўвогуле тры з плюсам сам сабе паставіў бы. Думаю, што гэта быў толькі перыяд акліматызацыі, і таму спадзяюся, што ў наступным годзе мой патэнцыял сапраўды раскрыецца. Ужо ў студзені каманда правядзе падрыхтоўчыя зборы на палях Італіі, Бельгіі, Францыі — а гэта рэальны шанц набыць форму перад чарговым чэмпіянатам.

— Ты знайшоў тое, аб чым марыў у дынамаўскім клубе, ці пасля сканчэння тэрміну кантракту будзеш шукаць «сінюю птушку» ў іншым месцы?

— Калектыў мяне поўнасцю задавальняе і пацвярджэннем таму можа служыць падаўжэнне кантракту з майго боку на 1992—93 гады. Адзінае, да чаго я яшчэ не прывык, дык гэта да нагрузак. Пасля другой лігі, дзе я выступаў доўгі час, чэмпіянат у вышэйшай, здаецца, выціснуў з мяне ўсе сокі.

— Дарэчы, раскажы нашым чытачам крыху аб сваім «залатым» дзяцінстве.

— Нарадзіўся 5 студзеня 1969 года ў Клайпедзе, у сям'і рабочых, так што футбольных генаў у мяне ніхто не закладваў. (Дарэчы, мой брат—музыкант). Мяч ганяў, бадай, як толькі стаў на ногі. На шчасце, у нашым двары жыў трэнер па дзіцячаму футболу, які і ўгаварыў бацькоў аддаць мяне ў спартыўную школу. Было мне тады гадоў восем. Гуляў не горш за астатніх, а праз пэўны час быў запрошаны ў каманду майстроў «Атлантас». Дэбют, як сёння памятаю, адбыўся ў 1986 годзе ў першай лізе супраць «Ротара», калі за 5 мінут да канца матча трэнеры выпусцілі мяне на замену, чым я потым вельмі доўга ганарыўся.

— Ці думаў ты тады, што хутка будзеш гуляць за межамі рэспублікі?

— Вядома, не. Усе планы парушыла палітыка. Пасля выхаду літоўскіх клубаў з падпарадкавання Федэрацыі футбола СССР многія перспектыўныя футбалісты раз'ехаліся па Саюзе ў пошуках работы. Усім было ясна, што літоўскі футбол паціху памірае. Што датычыцца таго, як я апынуўся ў Мінску, то тут усё проста. Балельшчыкі «Дынама», напэўна, памятаюць Людаса Румбуціса, які доўгі час гуляў за мінчан. Ён мяне парэкамендаваў Эдуарду Малафееву. Да таго ж, у той час стажорам у камандзе працаваў трэнер з Літвы Раймандас Котавас, які ў сваю чаргу таксама «прыклаў» руку да майго пераходу. У рэшце рэшт Малафееў выклікаў мяне на зборы і, відаць, застаўся задаволены, бо запрасіў у каманду. Я, дарэчы, доўга думаў, ехаць ці не. Але халодны разлік перамог. Як кажуць, які салдат не марыць стаць генералам! Ды і наогул, хацелася пагуляць у вышэйшым класе.

— Не сёння дык заўтра пачнецца ўнутраны чэмпіянат Літвы. Калі нехта пачне ціснуць на твае патрыятычныя пачуцці і запрашаць у адзін з клубаў — ты вернешся?

— Гэта выключана. Клубны футбол у Літве на першым часе будзе значна слабейшым за класічны, а я не хацеў бы губляць клас. Іншая справа, калі я спатрэблюся зборнай Літвы. Тут ужо ў кожнага павінны быць патрыятычныя ноткі. Да таго ж, часта здараецца, што футбаліст выступае за клуб у адной краіне, а на адборачных гульнях становіцца пад родныя сцягі.

— А ты не думаеш, што зборная Літвы будзе выконваць ролю «хлопчыкаў для біцця»?

— Ні ў якім разе. Нарбекавас, Сукрыстаў, Іванаўскас, Марцінкенас, Панкрацьеў — няўжо яны не змогуць працістаяць той жа зборнай Фінляндыі? Адно магу сказаць — апошнімі ў Еўропе не будзем.

— Нягледзячы на тое, што ты толькі адзін сезон у «Дынама», табе ўдалося пабыць пад кіраўніцтвам двух трэнераў. Ці рызыкнеш ахарактарызаваць кожнага, і не столькі вачамі падапечнага, колькі калегі...

— Што датычыцца Эдуарда Васільевіча Малафеева, то гэта сапраўды вялікі трэнер і непераўзыдзены псіхолаг. Міхаіл Нічыпаравіч Вяргеенка, на мой погляд, яшчэ толькі набывае трэнерскі вопыт і таму проста не паспеў раскрыцца. Упэўнены, што ад яго можна чакаць многага — пачатак добры. А наогул абодва выдатныя людзі і кампетэнтныя настаўнікі.

— Чаму, на твой погляд, у гэтым сезоне на каманду абрушыўся такі шквал крытыкі: непамерна большы нават у параўнанні з мінулым годам, калі «Дынама» адной нагой стаяла ў першай лізе.

— Па-першае, прэса дабілася ўсеагульнай незалежнасці ад усіх і ўся, і таму зараз кожны піша, што хоча. Відома, у асноўным крытыка небеспадстаўная, але ёсць і адкрытае зларадства. Чытаеш газету — а там быццам нехта радуецца нашым няўдачам. Бясспрэчна, маглі мы згуляць і лепш. Але ж гэта датычыцца толькі канцоўкі сезона. Калі шчыра, у пачатку чэмпіяната мы і самі мала верылі, што зможам увайсці нават у дзесятку. І таму восьмае месца— гэта рэальныя нашы магчымасці на сённяшні момант. Каманда маладая і яшчэ слабаватая фізічна.

— А як ты ацэньваеш суддзейства?

— Увогуле нядрэнна, асабліва ў параўнанні з другой лігай. Хоць былі і адкрытыя сімпатыі арбітраў да «патрэбнай» каманды. Хацеў бы адзначыць у гэтым сэнсе Ізю Гурмана (маскоўскі матч з ЦСКА), ніяк не скажаш, што «наш чалавек»...

— Зараз, калі не супраць, невялікі «бліц-кактэйль». Якая ў цябе альтэрнатыва ў галіне спорту?

— Футбол — гэта мая стыхія і работа, а таму альтэрнатывы няма і быць не можа.

— Футбол якой краіны табе найбольш імпануе?

— Безумоўна, Францыі. Дарэчы, і мой футбольны кумір таксама француз — Мішэль Плаціні. А наогул падабаюцца ігракі нападаючага плана, якія ўмеюць рабіць добры дрыблінг і, вядома, забіваць.

— Каго ты лічыш лепшым сябрам у камандзе?

— Сяргея Герасімца, Валеру Вялічку...

— Скажы, ты верыш у Бога, НЛА, звышсілы, іншапланецян...

— Абавязкова. І наогул, я чалавек прымхлівы. Напрыклад, ёсць такі няпісаны закон, што нельга стрыгчы пазногці перад гульнёй — і я не стрыгу. Аднойчы не вытрымаў, абрэзаў падламаны пазногаць перад матчам з «Чарнаморцам» і... атрымаў траўму.

— Перад нашым інтэрв'ю ты сказаў, што вывучаеш беларускую мову...

— Спецыяльна не вывучаю. Проста мне часам падабаецца карыстацца беларускімі словамі і выразамі. Бывае, калі цікавы артыкул, чытаю яго пабеларуску.

— Ты азартны чалавек?

— Вельмі люблю біцца аб заклад, рабіць невялікія стаўкі на таталізатары. Сумы заўжды сімвалічныя — так, дзеля традыцыі. Літаральна на ўсё забываюся, калі дарвуся да більярда.

— А чаго больш за ўсё баішся?

— Напэўна, згубіць здароўе. Які без яго можа быць азарт?

— Як ты ставішся да жаночага футбола?

— Адмоўна, як і наогул да вялікага жаночага спорту, акрамя традыцыйных, прыгожых жаночых відаў. Ну, якая грацыя можа быць у дзюдаісткі, баскетбалісткі або футбалісткі? Гэта ж сапраўдныя баявыя машыны!

— Скажы, хоць і цяжка заглядваць у будучае: пасля сваёй футбольнай кар'еры кім бы ты хацеў стаць? Заняцца трэнерскай дзейнасцю, падацца ў бізнес або, зарабіўшы ў маладосці шмат грошай, жыць прыпяваючы?

— Трэнерам не хацеў бы і не буду — гэта на 99 працэнтаў, а хацеў бы быць суддзёй, футбольным, вядома. А наконт багацця, то не ў грошах справа і не ў іх колькасці. Трэба навучыцца быць шчаслівым. А ўжо ў паняцце «шчасце» будзе ўваходзіць і матэрыяльны бок, і дом, і машына. Пазбавіцца ўсіх праблем таксама не хацелася б, з імі неяк цікавей.

— Як ты расцэньваеш перабежку майстроў з нашага футбола ў замежны і ці пайшоў бы пры першай магчымасці следам?

— На мой погляд, гэта заканамерны працэс. І я не буду гаварыць банальныя ісціны, маўляў, адны пойдуць, другія прыйдуць,— гэта далёка не тое ж самае. Не мне расказваць, як устроены чалавек, па-мойму, глыбокі псіхалагічны аналіз тут не патрэбен.

Што датычыцца асабіста мяне, то я звязаны кантрактам, а таму, прынамсі ў бліжэйшыя два сезоны, і гаворкі такой не можа быць. У далейшым, вядома, магчымы варыянты. Калі запросяць у сапраўдны прафесіянальны клуб — хто ведае. Аднак кідацца на першую ж прапанову не збіраюся.

— Ну што ж, ловім на слове. Хоць, у рэшце рэшт, кожны чалавек павінен быць свабодным у сваім выбары. Удачы табе, Аўдрус, і, вядома, камандзе ў новым сезоне. Поспехаў!

— Дзякуй, думаю, сваіх фанатаў мы яшчэ парадуем.

Гутарыў Ігар КАРНЕЙ.
Фатаграфаваў Ігар МАКАЛОВІЧ.

Скардзяцца супрацоўнікі турмы...

Гэта пісьмо адрасавана Вярхоўнаму Савету і Міністэрству ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь. Яго падпісалі 126 супрацоўнікаў гродзенскай турмы.

«Лічым сваім абавязкам інфармаваць аб той крытычнай сітуацыі, у якой аказаўся калектыў нашай установы.

У апошні час у сродках масавай інфармацыі, на наш погляд, ідзе мэтанакіраванае цкаванне дзейнасці ўстаноў, якія выконваюць крымінальнае пакаранне, і іх супрацоўнікаў. Выхопліваюцца выпадковыя негатыўныя факты, якія сродкамі масавай інфармацыі падносяцца аднабакова. Асноўная мэта такіх публікацый — падкрэсліць бядотнае становішча асоб, пазбаўленых волі і ўзятых пад варту. Асобы, якія парушылі закон і зрабілі замах на здароўе і жыццё чалавека, яго маёмасць, малююцца ў светлых танах і падносяцца як «ахвяры» сістэмы. Асноўная маса рэпартажаў і публікацый падкрэслівае, што тое «бядотнае» становішча, у якім апынуліся асобы, пазбаўленыя волі, ствараюць супрацоўнікі папраўча-працоўных устаноў і ўся сістэма МУС, у выніку чаго ў грамадскасці склалася думка, што ў сістэме выканання крымінальнага пакарання працуюць людзі з абмежаваным інтэлектам і садысцкімі схільнасцямі, што іменна яны з'яўляюцца тормазам у яе рэарганізацыі і абнаўленні...

Злачынныя элементы «на волі» валодаюць значнымі фінансавымі сродкамі, здабытымі злачынным шляхам, якія накіроўваюцца на подкуп не толькі супрацоўнікаў праваахоўнай сістэмы, але і карэспандэнтаў. І не ўсе карэспандэнты, якія змяшчалі матэрыялы аб ППУ ў сродках масавай інфармацыі, атрымлівалі ганарар толькі ў касе рэдакцый. Мы выказваем наконт гэтага пратэст...»

Пракаменціраваць гэта пісьмо прашу намесніка міністра ўнутраных спраў рэспублікі, які ўзначальвае службу выканання пакаранняў, генерал-маёра ўнутранай службы Б. МАТУСЕВІЧА.

— Барыс Іванавіч, дазвольце мне таксама выказаць пратэст, паколькі абвінавачванні журналістам прад'яўляюць людзі, знаёмыя з заканадаўствам. Але дзе ў такім разе факты, якія пацвярджаюць сувязі прэсы з крымінальным светам?

— Супрацоўнікі турмы, вядома, пагарачыліся, абвінавачваючы журналістаў. Безумоўна, патрэбны доказы. Але ж размова ідзе не аб нейкім канкрэтным выпадку, а аб праблеме, якая рэальна існуе.

Злачынны свет мае значныя фінансавыя сродкі, частка якіх прызначаецца для подкупу службовых асоб, у тым ліку і работнікаў сродкаў масавай інфармацыі. Правільна і тое, што інфармацыя аб рабоце папраўча-працоўных устаноў даецца часта аднабаковая, а іншы раз і фальсіфікаваная. Узяць хоць бы скандальную публікацыю ў газеце «Труд» за 2 кастрычніка гэтага года «Зваршчык Чурбанаў з «зоны пеўняў». У ёй была надрукавана фальшыўка пад выглядам пісьма зняволенага Чурбанава і фатаграфія, на якой замест Чурбанава зусім іншы зняволены — зваршчык Назаран. Гэта публікацыя стала прычынай для масавых выступленняў у калоніі.

— І ўсё ж, думаецца, прычына, па якой супрацоўнікі гродзенскай турмы недалюбліваюць журналістаў, крыху іншая. Дазвольце і мне выказаць наконт гэтага сваю версію. Многія дзесяцігоддзі жыццё калоній і турмаў было акружана заслонай сакрэтнасці. Тое, што стала вядома ў выніку галоснасці, абурыла грамадскасць: чалавек у зоне аказаўся пазбаўленым не толькі волі, але і многіх элементарных правоў, прадугледжаных міжнароднымі прававымі актамі. Рэпарцёры, якія расказалі аб гэтым, вядома, ускладнілі жыццё работнікам вашай сістэмы. Вось яны і спрабуюць цяпер паквітацца з намі.

— Ды мы са злачынцамі ніколі не расквітваемся, а вы гаворыце аб журналістах. Справа, паўтараю, у іншым. Работа супрацоўнікаў ППУ звязана з пастаяннымі негатыўнымі псіхалагічнымі нагрузкамі. Знявагі, пагрозы, спробы фізічнай расправы з боку злачыннага элемента — усё гэта для нас проза жыцця. Што датычыць гродзенскай турмы, то там адбываюць пакаранні самыя злосныя крымінальнікі. Не дзіўна, што афіцэры, кантралёры да публікацый прэсы ставяцца асабліва насцярожана, карэспандэнт напіша, заварыць кашу, а расхлёбваць яе прыходзіцца ім.

Было б проста наіўным абвінавачваць прэсу ва ўсіх бедах калоній. Хацелася б аднаго — каб вы аб нашых праблемах пісалі больш аб'ектыўна.

— Што вы маеце на ўвазе?

— Нельга ставіць знак роўнасці паміж сістэмай ГУЛАГа і цяперашняй сістэмай ППУ. Папраўча-працоўнае заканадаўства пасля Сталіна было перагледжана. Асуджаныя атрымалі рэальнае права звяртацца са скаргамі і заявамі, устаноўлены строгі пракурорскі нагляд за выкананнем законаў у месцах пазбаўлення волі. У ППУ пастаянна працуюць назіральныя камісіі Саветаў народных дэпутатаў. Што датычыць апошніх гадоў, то «за дрот» атрымалі доступ і нашы, і замежныя журналісты, прадстаўнікі міжнародных арганізацый.

Паляпшэнне ўмоў утрымання прызнаюць і самі асуджаныя. Усялякія заклікі да забастовак, парушэння рэжыму ўсё радзей сустракаюць шырокую падтрымку. Людзі разумеюць, што хаос на руку толькі злачынным аўтарытэтам і абернецца для большасці «радавых» асуджаных паборамі, здзекамі з боку мацёрых крымінальнікаў.

— І ўсё ж вашы супрацоўнікі — свабодныя людзі, якія ў выпадку чаго могуць за сябе і пастаяць. У зняволеных такой магчымасці, можна сказаць, няма. Я ўжо не гавару аб усялякім уціску, парушэннях закона. Вельмі цяжкія бываюць самі ўмовы ўтрымання ў калоніях і турмах.

— Мы і рады былі б палепшыць гэтыя ўмовы, ды няма магчымасці. Нашы гаспадаркі прыкладаюць шмат намаганняў, каб пры цяперашняй дарагоўлі па норме накарміць, апрануць, абуць асуджаных. А што будзе заўтра? Міністэрства фінансаў прапануе скараціць фінансаванне органаў МУС напалавіну. Лёгка ўявіць, у якім становішчы будзе ў гэтым выпадку цяперашняя падчарыца дзяржавы — сістэма ППУ. Цяпер, у сувязі з ростам злачыннасці, павялічваецца напаўняльнасць кантынгенту ў калоніях, аднак рэканструкцыя і расшырэнне нашых устаноў не праводзяцца — ва ўрада для гэтага няма грошай. Адмаўляюць нам у дапамозе і мясцовыя Саветы. Вось прыклад.

На горад Мінск і Мінскую вобласць прыпадае адзін следчы ізалятар, які пастаянна перапоўнены. Мы прапанавалі пераабсталяваць для гэтых мэт ЛПП у Жодзіна. Аднак гарадскі Савет народных дэпутатаў не даў на гэта згоды, матывуючы сваю адмову тым, што ў горадзе можа ўскладніцца крыміногенная абстаноўка. Як быццам паважаныя дэпутаты не ведаюць, што падследныя і асуджаныя ў следчым ізалятары ізаляваны і не могуць аказаць уплыву на стан злачыннасці.

Чаму ж карэспандэнты не заўважаюць усіх гэтых праблем, не пішуць аб іх?

Між тым, гуманізацыя пенітэнцыярных устаноў патрабуе не толькі паляпшэння ўмоў для асуджаных, але і ўвагі да працы і быту супрацоўнікаў ППУ, якія большую частку жыцця праводзяць у зоне. Закон павінен забяспечыць падпарадкаванне злачынцаў нормам паводзін, падтрыманне рэжыму ізаляцыі і бяспекі, прававую і сацыяльную абарону супрацоўнікаў ППУ. Сёння ж наша грамадскасць, не без дапамогі журналістаў, больш прыхільная да злачынцаў, чым да людзей, якія абараняюць ад іх грамадства. Вось чаму так важна, каб пазіцыя прэсы ў гэтым пытанні была больш аб'ектыўнай. Тады ў нас з вамі не будзе прычыны для ўзаемных крыўд і папрокаў.

***

Спадзяюся, ужо сам факт гэтай публікацыі пісьма зніме з журналістаў хоць бы частку папрокаў у прадузятасці і недастатковай увазе да службы супрацоўнікаў ППУ.

Гутарку вёў Уладзімір ЛЕВІН, кар. БЕЛТА.

Паясы бабулі Аліны

Зусім мала засталося ткачых, якія валодаюць старадаўнім рамяством—ткуць паясы. А быў час, калі пояс лічыўся абавязковым атрыбутам адзення. Перад вяселлем нявеста павінна была саткаць каля дваццаці паясоў і надзяліць імі сваю і мужніну радню.

Браслаўчанка Аліна Іванаўна Чапулёнак — адна з тых, хто не проста памятае тыя далёкія часы, але па-ранейшаму займаецца ткацтвам. Гэта стала яе жыццём. Калісьці бацькі не маглі апрануць вялікую сям'ю, і ўся надзея была на свае рукі. Да гэтага і дзяцей прывучалі. Ёй не было і сямі гадоў, а ўжо навучылася прасці. У дзесяць Аліна асвоіла кросны, а ў чатырнаццаць саткала сваю першую посцілку. І прыгожыя паясы навучылася ткаць. Адным з заказчыкаў стаў мясцовы пан, які захацеў упрыгожыць конскую збрую тканымі падпругамі.

Цяжкае было жыццё. З малых гадоў Аліна Іванаўна на цяжкіх работах. І ячмень жала, і кароў даглядала. А вечарамі —ткала, вязала, шыла, вышывала. І цяпер яна не сядзіць без справы. У яе дзевяць унукаў—кожнаму трэба штосьці зрабіць, чымсьці дапамагчы. Вось і спявае ў кватэры пралка, стукаюць берды кроснаў—працуе бабуля Аліна, як працавала ўсё сваё жыццё.

Яўген КАЗЮЛЯ. (БЕЛТА).

РАДЫЁ

7 снежня

Апошнія паведамленні: 5.00, 6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 23.00.

7.00 — «Суботнім ранкам». Музычна - публіцыстычны выпуск. 8.15 — вершы М. Багдановіча. 8.45 — эстрадныя п'есы беларускіх аўтараў. 9.15 — гуманітарна - інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». Праграма «Радыёкантакт». 10.15—для дзяцей. І. Бурсаў. «Чаму чапля ў балоце стаіць». Радыёпастаноўка. 10.30 — «У свеце чароўных гукаў». 11.00 — «Нам завешчаны песні...». Канцэрт папулярнай народнай музыкі. 11.30—«Увайсці ў кожны дом». Суботнія радыёсустрэчы. 12.00 — «Новая хваля». 13.00 — «Клуб гумарыстаў». Забаўляльная перадача. 13.30 — «Мае сябры — музыканты джазу». 14.00 — «Для веруючых і няверуючых». Радыёчасопіс. 14.20 — выступае творчая моладзь рэспублікі. 15.15 — да 100-годдзя з дня нараджэння М. Багдановіча. «Памяць добрая, як песня». Музычны радыёрасказ. 16.15 — «Рамантыкі». 17.30 — «Спадчына». Радыёчасопіс. 17.50 — «Машэрава, 21». Прафсаюзны веснік. 18.00 — «У люстэрку падзей». Перадача на міжнародныя тэмы. 18.15 — музычная праграма, прысвечаная калектыву Мінскага матацыклетнага і веласіпеднага завода. 19.16 — «Старонкі класічнай музыкі». Канцэртная праграма. 20.00 — «Дзень нашага жыцця». Інфармацыйны выпуск. 20.15 — вячэрняя казка. 20.30 — «Вячэрнія зарніцы». 21.00 — «У суботу вечарам». Эстрадны канцэрт. 21.45 — «Край мой родны, дарагі». Радыёкампазіцыя. 22.15 — «Паўгадзіны з меламанам». Эстрадная праграма. 22.45 — «У вашу фанатэку». 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

НАДВОР'Е

6 снежня

Усход, захад, даўжыня дня: Мінск — 8.12, 15.50, 7.38; Віцебск — 8.09, 15.33, 7.24; Магілёў — 8.01, 15.39, 7.38; Гомель — 7.50, 15.44, 7.54; Гродна — 8.25, 15.07, 7.41; Брэст — 8.18, 16.15, 7.54.

Сёння ўдзень па рэспубліцы халоднае надвор'е, часам снег, мяцеліца, на дарогах галалёдзіца. Тэмпература паветра ў Брэсце — 3—5, Гродна — 4—6, Гомелі — 5—7, Мінску і Магілёве — 8—10, Віцебску — 9—11 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак далейшае пахаладанне. Тэмпература паветра ўначы 11—16, пры праясненнях да 19 градусаў, удзень 8—13 градусаў марозу.

Узровень радыяцыйнага гама-фону на 5 снежня складаў: у Мінску — 0,012, Віцебску — 0.012, Гродна — 0.011, Брэсце — 0,010, Гомелі — ад 0.013 да 0,032, Магілёве — 0,015 мілірэнтгена ў гадзіну.

Натуральны радыяцыйны гама-фон на тэрыторыі рэспублікі знаходзіцца ў межах ад 0,010 да 0,020 мілірэнтгена ў гадзіну.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Я, грамадзянін Рэспублікі Беларусь». Гутарка парламенцкага карэспандэнта С. Івановай са старшынёй Камітэта па нацыянальнай палітыцы і міжнацыянальных адносінах ВС РБ М. А. Слямнёвым.

Уладзімір Мулявін: «Канцэрты ў ААН — наша вялікая ўдача».

На злобу дня. **«Каравул, «раздзяваюць!»**

«Работа не воўк...» Будучая лібералізацыя цэн нязменна выкліча неабходнасць павышэння зарплаты, а значыць — і скарачэнне штатаў.

«У садзе і агародзе». Падборка.

«Сакрэты» ўсходняй медыцыны». Артыкул.

Фільмы тыдня.

Праграма тэлеперадач.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

6 снежня

Праграма Беларускага тэлебачання

11.00. «Лапшадром». Спектакль Варонежскага ТЮГа.
12.05. «К-2» прадстаўляе.
12.50. Кабінет рэформ — на Расійскім ТБ. Гутарка з міністрам сельскай гаспадаркі РСФСР В. М. Хлыстуном.
13.00. «Мост». Дак. фільм.
13.50. «Прагулка ў рытмах стэпа». Фільм-канцэрт.
14.45. «Дом над Акой». Музей-сядзіба Паленава.
15.15. «Усходняя Сібір». Кіначасопіс.
16.30. Для дзяцей. «Пунсовая кветачка». Спектакль Беларускага тэатра імя Янкі Купалы.
17.50. «Шчаня і сямёра гусянят». Мультфільм.
18.00. «Весьціца». Інфармацыйна-камерцыйная праграма.
18.15. «Подзвіг і падлог». Дак. фільм.
19.00. Панарама.
19.25. Наш каментарый. «Давайце падлічым».
19.35. Зваротная сувязь. Па матэрыялах пошты рэдакцыі грамадска-палітычных праграм.
20.25. «Нязгасная зорка паэта». Л. Абелiёвіч. Рамансы на вершы М. Багдановіча.
20.45. Калыханка.
21.00. «Фокуснік». Фільм-канцэрт.
21.35. Вакол здарэння.
21.55. «Спрытнюгі». Маст. фільм.

Першая праграма

11.05. «Чужога гора не бывае...» Фільм 2-гі «Арменія — любоў і боль свету».
12.00. ТСН.
12.10. «Віктар-пераможца». Фільм-канцэрт.
13.55. Біржавыя навіны.
14.25. Блакнот.
14.30. «Брыдж». Тэлебіржа.
15.00. ТСН (з сурдаперакладам).
15.15. Канцэрт на стадыёне.
15.45. «Жыццё Дон Кіхота і Санча». Фільм 1-ы. 4-я серыя.
16.55. Чалавек. Прырода. Грамадства. Маскоўскі міжнародны конкурс плаката.
17.10. Фільм — дзецям. «Хітрыкі гарэзы».
18.20. Студыя «Антрэпрыза» прадстаўляе.
18.30. ТСН.
18.45. Краіна туманаў, азёр, традыцый (Шатландыя).
19.20. Чалавек і закон.
20.05. «ВІД» прадстаўляе: «Поле цудаў».
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.35. «ВІД» прадстаўляе.
23.35. ТСН.
23.50. Міжнародная веласіпедная гонка сярод прафесіяналаў.
0.30. «ВІД» прадстаўляе (працяг).

Расійскі канал

17.00. Вяртанне Карамзіна.
17.45. «Расія мне сніцца рэдка...» Дак. фільм.
18.20. Свет грошай Адама Сміта.
19.00. Прашу слова.
19.10. Трэцяе саслоўе. «Генадзь Папоў — салавей-разбойнік з вялікай дарогі да рынку».
20.00. Весткі.
20.20. Дабрай ночы, малышы!
20.35. «Другая руская рэвалюцыя» (Бі-бі-сі). 5-я серыя.
21.30. «Вялікі» ў Амерыцы.
22.30. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
23.00. Весткі.
23.20. Праграма Філа Донах'ю. «Мужчына і шэсць яго палюбоўніц».

7 снежня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дакладнасць прызямлення». Дак. фільм.
9.10. «Спрытнюгі». Маст. фільм.
10.30. «30 хвілін з «Бітлз». Праграма для падлеткаў.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Знаёмцеся — Гомельскі камерны хор.
11.40. Паказвае Брэст. «Зямля і людзі».
12.40. «Будзьце здаровыя!» Залішняя вага — фактар рызыкі. Прамая лінія.
13.45. «Полацкі сшытак». Старажытная беларуская інструментальная музыка ў выкананні ансамбля школьнікаў «Спадчына».
14.20. «І карабель плыве...» Па матывах фільма Федэрыка Феліні. Часткі 1-я і 2-я.
16.35. «Амега-спорт» прадстаўляе: «Дынама» буйным планам. Эдуард Малафееў.
17.35. Урокі бізнесу. Этыка рынку.
19.00. Панарама.
19.30. Нашы госці — сям'я дактароў Данскіх.
20.45. Калыханка.
21.00. Іграе фартэпіянны дуэт — Віялета Льдокава і Валерый Баравікоў.
22.00. Тэлебіржа.
22.15. Кінакамедыя, «Пакуль уладарыць мара».

Першая праграма

6.30. Рытмічная гімнастыка.
7.00. «Казка пра цвёрды арэх», «Хто дужэйшы?». Мультфільмы.
7.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
8.30. ТСН.
8.45. У свеце жывёл.
9.30. Ранішняя забаўляльная праграма.
10.00. Здароўе.
10.30. Гонг.
11.45. Інстытут чалавека.
12.30. Фігурнае катанне. Чэмпіянат СССР. Жанчыны. Адвольная праграма.
13.15. «Бурда модэн» прапануе...
13.45. «Мае Кіжы». Расказвае Савелій Ямшчыкоў.
14.15. «Новыя імёны». Музычная праграма.
15.00. ТСН (з сурдаперакладам).
15.15. Фільмы рэжысёра А. Каліка. «Кахаць».
17.00. ЭХ. Экалагічная хроніка.
17.15. Рок-урок.
18.15. «Пчала Мая». 23-я серыя «Як вызвалілі цвыркуна».
18.40. Фігурнае катанне. Чэмпіянат СССР. Адвольны танец.
19.30. Маст. фільм «Апошняя ноч Шахеразады».
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.35. Фігурнае катанне. Чэмпіянат СССР. Парнае катанне. Адвольная праграма.
22.35. Да і пасля поўначы. У перапынку — ТСН.
1.20. Міжнародная шасцідзённая веласіпедная гонка сярод прафесіяналаў.

Расійскі канал

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. Дак. фільм.
8.35. «Цішыня № 9».
9.35. «Егіпцянін». Дак. фільм.
10.30. «ТэлеЭКА».
11.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
13.20. «Дом на Чыстых прудах».
15.15. Супергульня «Зігзаг удачы». Адборачны тур.
15.25. Свая званіца.
15.40. Белая варона.
16.40. Плаванне. Чэмпіянат Еўропы. Трансляцыя з Германіі.
17.40. Паралелі. «Забаўныя гульні». Частка 2-я.
18.10. «Вакол Булгакава». Перадача 2-я.
18.55. Парламенцкі веснік Расіі.
19.10. «Познер і Донах'ю». Штотыднёвая праграма з ЗША.
20.00. Весткі.
20.20. Дабрай ночы, малышы!
20.35. СКВ.
20.45. Людзі кіно. «Яўген Габрыловіч: прызнанне ў каханні».
22.00. Крымінальны канал. «Зусім сакрэтна».
23.00. Весткі.
23.20. Праграма «А». «Петэрс поп-шоу».

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку»

Тыраж 102.822. Індэкс 63850. Зак. № 234.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12